

FÖRSVARSHÖGSKOLAN

2002-04-29

Enskild uppsats

Uppsatsförfattare: Mj Peter Morström	Förband: Upplands flygflottilj F 16	Kurs: Chp 00-02, Avd 1
FHS Handläggare: Forskare Lars Maddox och major Johan Norman		
Uppdragsgivare: FHS, ISS	Ämnets beteckning: 19100:2035	Kontaktman: Docent Jan Hallenberg

Vägval för U.S Grand Strategy efter 11 September

Uppgift:

I uppsatsen presenterar författaren hur US Grand Strategy förändrats som en följd av terrorattackerna mot USA den 11 september 2001. Författaren pekar vidare på alternativa utvecklingsmöjligheter för US Grand Strategy och prövar om traditionella analysmodeller fortfarande är tillämpliga för att beskriva vägval för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik.

Bilaga 1 Terrorism och al-Qaida

Bilaga 2 Abstract

Nyckelord

Grand Strategy, Bush och CESDP

Vägval för US Grand Strategy efter 11 September

Innehållsförteckning

SAMMANDRAG	3
1.BAKGRUND	4
2. INLEDNING	5
2.1 SYFTE	5
2.2 FRÅGESTÄLLNINGAR	5
2.3 AVGRÄNSNINGAR OCH ANTAGANDEN	6
2.4 TEORIANKNYTNING	7
2.5 METOD OCH DISPOSITION	12
2.6 CENTRALA BEGREPP	15
2.7 MATERIAL OCH KÄLLKRITIK	16
3. PRE-11 SEPTEMBER STRATEGY	18
3.1 PRE-11 SEPTEMBER STRATEGY	18
3.2 SLUTSATSER	21
4. U.S GRAND STRATEGY I DAG – ”BUSHISM”	22
4.1 STATE OF THE UNION-TALET JAN 2002	22
4.2 BUDGETFÖRSLAGET 2003	27
4.3 DET GLOBALA KRIGET MOT TERRORISMEN DE 100 FÖRSTA DAGARNA	30
4.4 FAS 2 I KRIGET MOT TERRORISM	35
4.5 RELATIONERNA TILL NATO	43
4.6 RELATIONERNA TILL EU	47
4.7 RELATIONERNA TILL RYSSLAND	50
4.8 SLUTSATSER ”BUSHISM”	56
5. MORGONDAGENS U.S. GRAND STRATEGY	60
5.1 ISOLATIONISTISK PRIMACY	60
5.2 SELECTIVE ENGAGEMENT	61
5.3 INTERNATIONAL PRIMACY	62
5.4 ENGAGEMENT & ENLARGEMENT	63
5.5 SLUTSATSER ”NEOISOLATIONISM ELLER LIBERAL INTERNATIONALISM?”	64

6. ANALYS	65
6.1 FÖRÄNDRINGAR AV U.S GRAND STRATEGY SOM EN FÖLJD AV 11 SEPTEMBER	65
6.2 ALTERNATIVA UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR U.S GRAND STRATEGY FRAM TILL ÅR 2010	68
6.3 JÄMFÖRELSE AV MODELLERNA	70
6.4 SLUTSATS	71
7. DISKUSSION	74
7.1 UTVECKLINGEN OCH DET TROLIGASTE VÄGVALET	74
7.2 ÄR ANALYSMODELLERNA TILLÄMPLIGA?	76
7.3 EN NY ANALYSMODELL	76
8. UTBLICK	77
9. KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	78

BILAGOR:

BILAGA 1	TERRORISM OCH AL-QAIDA
BILAGA 2	ABSTRACT

Sammandrag

Uppsatsen syftar till att peka på troliga utvecklingsmöjligheter för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik, med hänsyn taget till de förändringar som föranletts av terrorattackerna mot USA den 11 september 2001. För att komma fram till detta syfte redovisar jag i uppsatsen hur den amerikanska storstrategin förändrats som en följd av 11 september, och hur den amerikanska storstrategin ser ut just i dag. Syftet är vidare att pröva om traditionella analysmodeller fortfarande är tillämpliga, för att beskriva alternativa vägval för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik efter 11 september.

Det empiriska material som använts i denna uppsats utgörs i huvudsak av uttalanden och dokument av de som kan sägas företräda officiell amerikansk utrikes och säkerhetspolitik.

För genomförd analys och teori anknytning har jag använt mig av två olika analysmodeller för att beskriva förändringar i den amerikanska storstrategin. Den första analysmodellen är den som Alexander Nacht tagit fram, och som finns beskriven i sommarnumret 1995 i tidskriften Washington Quarterly. Den andra analysmodellen jag använt mig av är den som Lars Maddox tagit fram och som finns beskriven i ”US Grand Strategy Alternatives – After the Cold War”.

Jag kan konstatera att den amerikanska storstrategin genomgått en förändring sen terrorattackerna den 11 september. Dagens strategi, som jag benämnt som ”Bushism”, är hårdare och mer unilateral i sin karaktär, jämfört med den strategi som rådde i perioden före attackerna, såväl som mot den strategi som rådde under den föregående Clintonadministrationen.

Jag konstaterar att det finns flera troliga utvecklingsmöjligheter för den amerikanska storstrategin, och att utvecklingen i mångt och mycket är kopplat till omvärldsutvecklingen, inte minst med tanke på hur utvecklingen av krisen i Mellersta Östern kommer att fortlöpa. Den troligaste utvecklingen enligt mitt förmenande är att USA på sikt kommer att inta en mer multilateral hållning, än den som för tillfället råder. USA kommer att inse att multilatera organisationer, koalitioner och allierade är den bästa och mest långsiktiga lösning för att öka säkerheten för USA.

Jag konstaterar också att dagens analysmodeller fortfarande är tillämpliga för att beskriva alternativa vägval för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik. Dock finns det ett behov av att utveckla dessa modeller, för att bättre beskriva och spegla den komplexa värld, som utrikes och säkerhetspolitik utgör.

Nyckelord

Grand Strategy, Bushism och CESDP

1.Bakgrund

Den 11 september 2001 kapade 19 terrorister fyra stycken trafikflygplan, och flög två av dessa in i skyskraporna som utgjorde World Trade Center i New York. Ett tredje plan kraschades in i militärhögkvarteret Pentagon och ett fjärde störtade på marken i staten Pennsylvania. Som ett resultat av detta kom mer än 3000 oskyldiga människor från 80 olika nationer att mista sina liv denna dag.

Denna händelse kan redan nu räknas in som den tredje omvälvande händelse som inneburit att Amerika engagerat sig i ett globalt världskrig. Den första händelsen var Tysklands brutala ubåtskrigsföring under första världskriget som ledde till att Amerika drogs in i kriget i januari 1917. Den andra händelsen var den Japanska attacken på Pearl Harbour i december 1941, som ledde till att Amerika gick in i andra världskriget. Terroristattackerna den 11 september som nu innebär ett globalt världskrig mot terrorism, har redan kommit att kallas ett modernt Pearl Harbour. Liknelsen är gjord med rätta eftersom bägge attackerna kom som en total överraskning och medförde att ungefär lika många amerikaner kom att mista livet vid bägge tillfällena.

Det finns de¹ som hävdar att då någon stor och omvälvande inrikespolitisk händelse inträffar, uppstår ett ”window of opportunity” för att kunna genomföra en förändring eller en ominriktning av en stats förda utrikes- och säkerhetspolitik. Om vi menar att terroristattackerna mot USA den 11 september 2001 var en omvälvande händelse, kan detta i så fall vara en möjlighet för att genomföra en kursändring i amerikansk utrikes och säkerhetspolitik. Eller är det kanske så att Bushadministrationen utnyttjar denna händelse för att genomdriva en politik som administrationen annars inte kunnat få gehör för? Att studera olika alternativa utvecklingsmöjligheter för den amerikanska utrikes och säkerhetspolitiken efter den 11 september 2001, är vad denna uppsats kommer att handla om.

¹ Goldmann Kjell: ”The line in Water; International and Domestic Politics”. *Cooperation and Conflict, XXIV*, 1989, s. 103-116

2. Inledning

2.1 Syfte

Syftet i denna uppsats är att peka på troliga utvecklingsmöjligheter för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik, med hänsyn taget till de förändringar som föranletts av terrorattackerna mot USA den 11 september 2001. För att nå detta syfte kommer jag att analysera om, och i så fall hur och i vilken utsträckning terroristattackerna den 11 september förändrat den amerikanska utrikes och säkerhetspolitiken idag. Vidare skall jag pröva traditionella analysmodeller, för att se om dessa fortfarande är tillämpliga för att beskriva alternativa vägval för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik efter 11 september.

2.2 Frågeställningar

- Vilken U.S. Grand Strategy hade Bush-administrationen före 11 september 2001?
- Hur har U.S. Grand Strategy förändrats som en följd av terrorattackerna mot USA den 11 september?
- Vilka alternativa utvecklingsmöjligheter finns det för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik fram till år 2010?
- Vilket är det troligaste vägvalet för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik inför framtiden?
- Är dagens analysmodeller tillämpliga för att beskriva utvecklingsmöjligheter för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik?

2.3 Avgränsningar och antaganden

Tidsrummet som berörs är i sin helhet perioden 2001-2010. Det studerade materialet härrör i huvudsak från perioden efter 11 sept 2001 och fram till april 2002. Att en så pass begränsad tidsperiod studeras, syftar till att påvisa de aktuella och direkta förändringar amerikansk utrikes och säkerhetspolitik genomgått i nära anslutning till händelserna runt 11 september, samt att det utgör den period då denna uppsats författats.

Begränsningen 2001-2010 är vald mot bakgrund av att den nuvarande presidentadministrationen kan sägas utgöra en garant för att påbörja implementeringen av de utvecklingsalternativ, som jag kommer att peka på inom amerikansk utrikes och säkerhetspolitik. Dock är min bedömning att en kursändring avseende U.S. Grand Strategy kommer att ta mer än en presidentämbetsperiod att implementera fullt ut.

Materialet som studeras är i huvudsak uttalanden och dokument från dem som kan sägas företräda officiell amerikansk utrikes och säkerhetspolitik (President Bush, Vicepresident Cheney, Utrikesministern Powell, Försvarsministern Rumsfeldt, Vice försvarsministern Wolfowitz och Säkerhetsrådgivaren Rice.). Vidare studeras uttalanden och dokument från officiella företrädare för EU (Generalsekreteraren Solana), NATO (Generalsekreteraren Lord Robinson) och Ryssland (President Putin).

För att kunna jämföra och om möjligt verifiera mina slutsatser avseende alternativa utvecklingsmöjligheter för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik, kommer jag att studera analyser i detta ämne gjorda av professorerna Barry. R. Posen² och Stephen M. Walt³.

² Barry R Posen is Professor of Political Science at MIT and a member of the Defence and Arms Control Studies Program.

³ Stephen M Walt is Professor of International Affairs at the John F. Kennedy School of Government, Harvard University

Amerikansk utrikes och säkerhetspolitik är global. Studien avgränsas därför till att i huvudsak beröra förändringar som kan synas vara intressanta ur ett europeiskt perspektiv. Utifrån detta väljer jag att i huvudsak studera vilka konsekvenser U.S. Grand Strategy idag och i morgon får för EU, NATO och Ryssland.

Författaren har inte för avsikt att redogöra för USA: s, NATO: s eller EU: s politiska system och dess beslutsprocesser. Läsaren av detta alster antas ha en utbildningsståndpunkt motsvarande Försvarshögskolans chefsprogram med inriktning mot strategi och säkerhetspolitik. Därför kommer inte heller förkortningar, förhållanden och centrala begrepp mm som jag bedömer som självklara för en sådan läsekrets att vidare utvecklas.

2.4 Teorianknytning

Teoretiserandet om inriktningen för en ”Grand Strategy” är enligt mitt förmenande i mångt och mycket en dragkamp mellan realister och idealister. Likväl som att det är en kamp mellan unilaterister och multilaterister.

Det kalla krigets slut och Sovjetunionens fall, innebar även ett slut för USA:s containment-politik^{4,5}. I den nya världsordningen som uppstått under 1990-talet så hade USA inga naturliga vägval för sin utrikespolitik⁶.

Den stora utrikes och säkerhetspolitiska frågan⁷ i början av 1990-talet, kom i USA att bli: vilken Grand Strategy skall USA ha, vilka är USA:s intressen, och vilka hot finns det mot dessa intressen?⁸

⁴ Maddox Lars: *US Grand Strategy Alternatives: After the Cold War*, (Stockholm, Försvarshögskolan, 1999).s 3

⁵ Politik som enkelt uttryckt syftade till att innesluta och förhindra en, i detta avseendet Sovjetisk expansion, och spridandet av kommunismen som ideologi. (Författarens egen tolkning)

⁶ Maddox Lars: s 3

⁷ Posen, Barry R, and Andrew L Ross, *Competing U.S Grand Strategies*, in Lieber, Robert J., *Eagle Adrift: American Foreign Policy at the End of the Century* (New York: Longman 1997) s 100

1993 påbörjade Clinton-administrationen transformationen ” from Containment to Enlargment”⁹, som senare följdes upp av ”Engagement and Enlargement”¹⁰. Efter terrorattackerna mot USA den 11 september står USA inför ett nytt vägval. Vid studier av den säkerhetspolitiska debatten i USA så har det i den amerikanska pressen och bland allmänheten diskuterats vilka de bakomliggande orsakerna till terrorattackerna var. I dessa kretsar har det bl.a. förts fram synpunkter som hävdar att attackerna kunde genomföras för att USA tillät det att ske, eller därför att USA inte har en avskräckningsstrategi gentemot terrorister och likasinnade. Vilken strategi skall man välja för att något liknade inte skall upprepas?

Nachts analysmodell

Den teoriansknytning jag valt utgår från två olika modeller som nyttjas för att beskriva framtida utvecklingsmöjligheter för U.S. Grand Strategy. Alexander Nacht¹¹ beskriver den första modellen i ett nummer av tidskriften *Washington Quarterly*.¹²

	Unilateral	Multilateral
Heavy involvement		
Selective Involvement		

⁸ Ibid

⁹ Posen, Barry R, and Andrew L Ross: s 100

¹⁰ Maddox Lars: s 8

¹¹ Alexander Nacht är politisk analytiker vid CSIS och forskningskoordinator vid Center's Global Strategy Project "American Foreign Policy into the Twenty-First Century."

¹² Nacht, Alexander, "U.S. Foreign Policy Strategies," *Washington Quarterly* 18, no. 3 (summer 1995) s 195-210

De slutsatser som Nacht dragit i sin forskning kommer inte att redogöras för här.

Modellen bygger på att motsättningarna mellan unilaterism och multilaterism är konstanta i amerikansk utrikespolitik, samt att det ständigt pågår en diskussion i vilken omfattning USA skall engagera sig i konflikter och oroshärdar världen över. För att exemplifiera och förklara hur analysmodellen kan användas, väljer jag här några USA-ledda militära operationer, som skulle kunna spegla en övergripande Grand Strategy:

Om vi översätter analysmodellen till Kuwait-kriget så skulle denna operation således inplaceras högt uppe i det högra hörnet. Detta mot bakgrund av att det är USA som leder denna FN-operation och har den absoluta merparten av alla viktiga förband. Samtidigt var det en stor koalition som backar upp denna operation på en rad olika sätt. Operationen hade en bred uppslutning från världssamfundet i övrigt, då det fanns en FN-resolution som stöd och operationen genomförs med positiva förtecken såsom befrämjandet av frihet och demokrati.

Om USA inom den närmsta tiden mer eller mindre ensamt beslutar sig för att attackera Irak utan att det finns några tydliga kopplingar till Al Qaida, bedömer jag att en inplacering skulle komma att ske högt uppe till vänster i matrisen. Inplaceringen skulle ske i den övre vänstra delen då USA skulle uppfattas som egoistiskt och maktfullkomligt. Detta trots att syftet med en sådan attack i mångt och mycket i amerikanska ögon, skulle kunna gå att jämföra med Kuwait-kriget.

För att ge ett exempel då USA skulle komma att inplaceras i den nedre vänstra delen, är den pågående ”övningen” på Filippinerna. USA stödjer med trupp, unilateralt den filippinska regeringens ansträngningar att spåra terrorister på det egna territoriet, såsom det beskrivs i en artikel i AFP 15 januari 2002 ¹³.

USA:s engagemang i Makedonien skulle enligt mitt förmenande innebära en inplacering i den nedre högra delen. Detta då USA:s bidrag är väldigt litet i just denna operation, men då det samtidigt finns ett stort antal övriga nationaliteter representerade där.

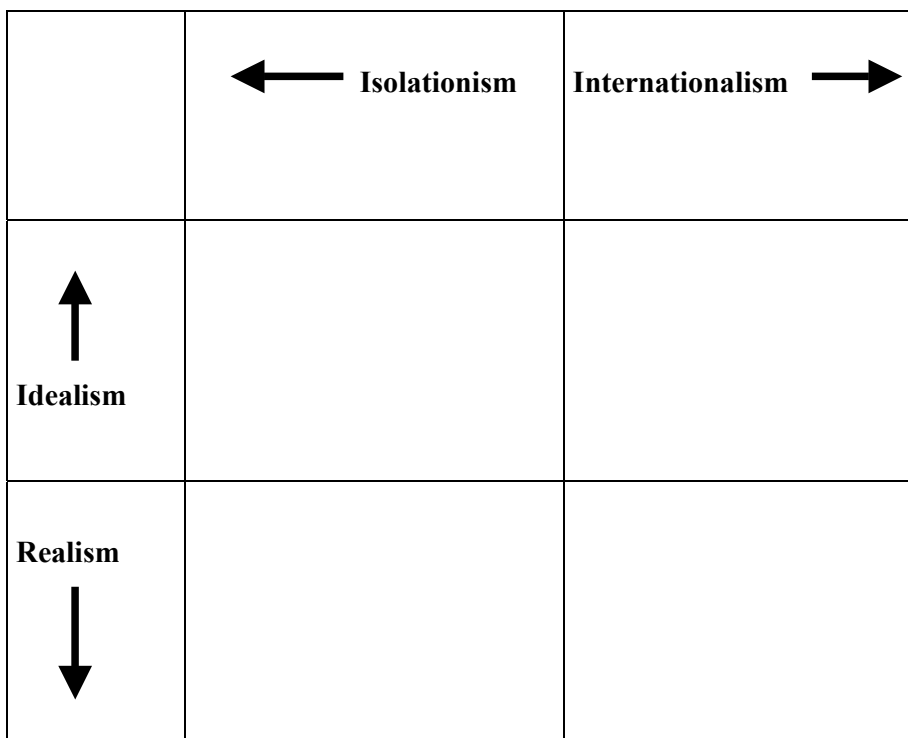
¹³ 650 amerikanska soldater deltar i en ”övning” syftande till att neutralisera militanta grupper som kan vara sammanlänkade med Osama Bin Laden. De amerikanska trupperna ingår i de reguljära filippinska förbanden som observatörer, men är beväpnade och har rätt att försvara sig om de utsätts för hot eller attacker. För att läsa artikeln i sin helhet hänvisar jag till AFP:s hemsida ”US soldiers to the Philippines”. <http://www.afp.com/english/home/> [2002-02-18]

Maddox analysmodell

Analysmodellen¹⁴ som Lars Maddox¹⁵ utvecklat i sin uppsats ”*US Grand Strategy Alternatives – after the Cold War*”, används i Maddox uppsats för att presentera alternativa vägval för amerikansk utrikespolitik och amerikanskt internationellt engagemang. Min avsikt är inte primärt att använda mig av de vägval Maddox utvecklat i sin uppsats, och jag utvecklar därför inte dessa här.

Modellen bygger på motsättningarna mellan isolationism och internationalism samt mellan realism och idealism. Dessa motsättningar förutsätts vara konstanta i amerikansk utrikespolitik.

Bilden illustrerar balansen mellan dessa fyra begrepp.

¹⁴ Detta avsnitt bygger på Lars Maddox: *US Grand Strategy Alternatives –After the Cold War*; (Stockholm, Försvarshögskolan, 1999) om inte annat anges.

¹⁵ Lars Maddox forskar vid den statsvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet, och är även verksam vid Försvarshögskolan.

Maddox menar att ju högre upp i matrisen en viss strategi inplaceras, så speglar den oegennyttiga egenskaper såsom främjande av demokrati och skyddande av mänskliga rättigheter. Om inplaceringen däremot sker lågt ner i matrisen så speglar den strategin mer av egoistiska motiv såsom självbevarande och styrkedemonstration.

Den strategi som inplaceras på den realistiska sidan ser på det internationella systemet såsom anarkiskt och dess företrädare förlitar sig på sig själva eller på allianser. Strategier som återfinns på den idealistiska sidan ser på det internationella systemet som ett samhälle av "nation – states" där FN, organisationer och stater som agerar utan egenintresse är viktiga aktörer. Ju längre till vänster i matrisen en strategi hamnar, desto mindre är dess påverkan militärt och diplomatiskt i världssamfundet.

Om USA:s strategi hamnar långs upp till höger i matrisen kan det enklast exemplifieras med att USA agerar som en ren handelspartner. Om USA:s strategi däremot hamnar längst ner till vänster i matrisen, kan det enklast exemplifieras som att USA agerar som "världspolis".

2.5 Metod och disposition

Genomgående kommer jag att använda mig av en kvalitativ textanalys som metod i denna uppsats. Denna metod definieras, enligt Graber (svensk översättning enligt Mike Winnerstig), i regel som "*ett systematiskt riktat sökande i utvalda dokument efter när- eller frånvaron av en begränsad mängd förmodat betydelsefull information*".¹⁶

Med denna textanalys som grund kommer jag att beskriva vilken strategi Bush-administrationen hade innan 11 septemberhändelserna. En väsentlig del av forskningen har inriktats mot att fastställa den i dag rådande strategin, för att utifrån denna grund peka på troliga utvecklingsmöjligheter inför framtiden.

¹⁶ Winnerstigs översättning av Graber 1976:129, Aggestam, Engelbrekt, Wagnsson och Winnerstig: *Europeisk säkerhetspolitik* (Studentlitteratur, Lund, 2000) s.215.

Artiklar av Barry R Posen och Stephen M Walt studeras för att kunna beskriva alternativa utvecklingsalternativ för U.S Grand Strategy, utöver de som min undersökning kommer att leda fram till. Dessa alternativ jämförs senare mot det alternativ som min undersökning lett fram till. En komparation av Grand Strategy före och efter 11 september görs i modellerna för att därigenom detektera en rörelse av densamma. Modellerna används vidare för att förklara alternativa utvecklingsmöjligheter för amerikansk storstrategi fram till år 2010. Kapitel tre till fem utgör de faktiska studierna av det empiriska materialet.

Kapitel ett är en bakgrund till händelserna kring 11 september.

Kapitel två beskriver syfte, frågeställningar och formalia kring uppsatsen.

I kapitel tre analyseras empiriskt material från tiden före 11 september för att på så sätt kunna dra slutsatser om den då rådande Grand Strategin.

I kapitel fyra analyseras empiriskt material från tiden efter 11 september för att på så sätt kunna dra slutsatser om den i dag rådande Grand Strategin. Sju områden tjänar som mätpunkter för att beskriva dagens strategi. Här ligger tyngdpunkten i det empiriska materialet såväl som i uppsatsen.

1. State of the Union-talet Jan 2002
2. Budgetförslaget 2003
3. Det globala kriget mot terrorismen de första 100 dagarna
4. Fas 2 i kriget mot terrorism
5. Relationerna till NATO
6. Relationerna till EU
7. Relationerna till Ryssland

Kapitel fem beskriver framtida amerikanska storstrategier. Strategierna är dels hämtade från två artiklar i tidskriften *International Security*, skrivna av Barry R, Posen¹⁷ och Stephen M, Walt¹⁸. Ur mitt övriga empiriska material (kap tre och fyra) formas även en framtida utvecklingsmöjlighet för amerikansk storstrategi. Detta låter sig göras då en stor del av det empiriska materialet innehåller uttalanden och inriktningar från den amerikanska administrationen, avseende amerikansk utrikes och säkerhetspolitik inför framtiden.

Kapitel sex är min innehållsanalys, vilket leder fram till syftet och svaret på mina frågeställningar. Analysresultaten inplaceras i modellerna och slutsatser dras utifrån detta. Analysen är uppdelad i tre steg. I ett första steg inplaceras strategin som rådde innan 11 september samt den strategi som råder i dag. Strategierna jämförs mot varandra inom respektive modell för att om möjligt påvisa en kursförändring avseende amerikansk storstrategi som en följd av 11 septemberhändelserna. I steg två används respektive modell för att beskriva troliga utvecklingsalternativ för amerikansk storstrategi. I steg tre jämförs modellerna mot varandra för att erhålla en prövning huruvida modellerna fungerar, och om de är lämpliga för att beskriva alternativa utvecklingsmöjligheter för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik även efter 11 september händelserna. Genom att använda mig av två analysmodeller kan jag betrakta strategierna utifrån olika parametrar.

Kapitel sju är mitt diskussionskapitel där jag diskuterar utfallet i min analys.

Kapitel åtta är en utblick.

Kapitel nio är en käll och litteraturförteckning

Bilaga ett är en översiktlig beskrivning av terrororganisationen al –Qaida.

Bilaga två är ett abstract

¹⁷ Posen, Barry R, "The Struggle against Terrorism", *International Security* Volyme 26 Number 3, Winter 2001/02

¹⁸ Walt, Stephen M, Beyond bin Laden, *International Security* Volyme 26 Number 3, Winter 2001/02 (MIT Press, Cambridge, MA 02142)

2.6 Centrala begrepp

CESDP¹⁹ Common European Security and Defence Policy. Den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken har inom EU vuxit fram inom ramen för den gemensamma utrikes och säkerhetspolitiken (GUSP). Denna process kan sägas ha sin utgångspunkt när de s.k. Petersbergsuppgifterna²⁰ tillkom, och en gradvis utformning av en gemensam försvarspolitik inom EU genom Amsterdamsfördraget²¹, införlivades i fördraget om Europeiska Unionen. I december 1998 gjorde Frankrikes president Jacques Chirac och den brittiske premiärminister Tony Blair ett gemensamt uttalande²² i St Malo, om att EU måste, för att kunna ingripa i kriser av internationell karaktär, ha en kapacitet för genomförandet av autonoma operationer uppbackade av betydande militära styrkor med hög beredskap²³. Detta medförde att utvecklingen av CESDP tog ordentlig fart. Vid EU:s toppmöte i Köln juni 1999 tog EU ett historiskt steg mot etablerandet av en egen militär kapacitet, och vid toppmötet i Helsingfors december 1999, fastställdes i Headline Goal²⁴ den konkreta målsättningen för EU:s militära krishanteringsförmåga.

¹⁹ Förklaringen till CESDP är till sin huvuddel hämtad från Lars Halls enskilda uppsats: *Amerikansk utrikes och säkerhetspolitik kopplad till EU:s militära krishanteringsförmåga*. (Försvårshögskolan, Enskild uppsats: 2001-05-10, 19100:)

²⁰ Det var i den tyska staden Petersberg i juni 1992 som VEU:s ministerråd fastslog att medlemmarnas militära enheter skulle kunna användas för humanitära och räddningsinsatser, fredsbevarande insatser och insatser med stridskrafter vid krishantering, inklusive fredsskapande åtgärder. Detta kom senare att benämnas "Peterbergsdeklarationen" (Bonn 1992-06-09) Petersbergsuppgifterna består av tre huvuddelar, där den första uppgiften kallas *Humanitarian Missions*, och består av *Disaster Relief* och *Humanitarian Assistance*. För att genomföra sådan hjälp krävs att insatsen har en mindre militär komponent, t ex för att säkra området för våld innan civila organisationer anländer.

Den andra uppgiften är *Peacekeeping*, vilken bl a består av *Conflict Prevention*. Ett exempel på en sådan uppgift är den numera avslutade FN-missionen i Makedonien, UNPREDEP, där mindre FN-förband bemannade ett antal observationsposter längs Makedoniens gräns till före detta Jugoslavien, för att förhindra att kriget där spred sig till Makedonien.

Den tredje uppgiften är *Combat Forces in Crisis Management*. Det är den svåraste uppgiften och innebär att EU-styrkan kan använda militärt våld för att skilja stridande parter åt.

²¹ Amsterdamsfördraget undertecknades 2 oktober 1997 och trädde i kraft 1 maj 1999.

²² Detta uttalande ledde senare fram till en deklaration, som nu är påskriven.

²³ NATO Parliamentary Assembly 2000.

²⁴ Headline Goal är ett kapacitetsmål vilket innebär att EU ska ha 60 000 soldater, cirka 350-400 flygplan och cirka 100 örlogsfartyg i beredskap för krishanteringsuppgifter från år 2003. Trupperna skall kunna sättas in inom 60 dagar, vara militärt självförsörjande och vara på plats minst ett år.

Grand Strategy är den högsta formen av statskraft²⁵. Historien visar att det är en svår konst att hantera Grand Strategy, då uppgiften dels är komplicerad och mycket omfattande. För att lyckas måste strategin baseras på en skarpsinnig analys av den internationella miljön. Strategin måste utformas långsiktigt för att tillvarata den egna nationens intressen, med hjälp av militära, ekonomiska och diplomatiska resurser. Succé eller misslyckande i hanteringen av en Grand Strategy kan innebära enorma konsekvenser för den egna nationen. Är det en stormakt eller som i detta fall en supermakt får hanteringen av en Grand Strategy konsekvenser för det internationella systemet som helhet, eftersom dessa stater har makt att själva forma sin omgivning.

Bushism är min egen benämning på den U.S. Grand Strategy som jag anser råder i dag. Bushismen som strategi är fastställd med utgångspunkt tagen från de sju mätpunkter som redovisas i punkt 4.1-4.7. Bushismen innehåller dessutom inriktningar för den framtida utrikes och säkerhetspolitiken i USA.

2.7 Material och källkritik

För den teoretiska grunden²⁶ har jag valt att använda mig av den analysmodell som Alexander Nacht beskriver i Washington Quarterly 18, no. 3 (summer 1995), samt den analysmodell som Lars Maddox redovisar i sin uppsats "US

Denna styrka skall kunna lösa hela skalan av Petersberguppgifter, men det är inte definierat i vilka regioner detta skall kunna genomföras. Dock har man fastställt att styrkan skall vara beredd att kunna verka i en radie om 4000 km från Bryssel. Styrkans beredskap är satt till 60 dagar, vilket innebär att styrkan skall vara insatt och operativ inom 60 dagar efter erhållen order. Dessutom skall medlemsstaterna tillhandahålla mindre snabbinsatsstyrkor som finns tillgängliga och kan sättas in mycket snabbt. Om detta är en tillräckligt hög beredskap eller inte är svårt att säga eftersom tidpunkten för insättandet styrs av det politiska beslutsfattandet i kombination med underrättelsesläget.

²⁵ Maddox Lars: s 1

²⁶ Se mitt eget teorikapitel

Grand Strategy Alternatives – After the Cold War”. Modellerna är primärt framtagna för att beskriva alternativa U.S. Grand Strategies, och anses därför väl lämpade i denna uppsats.

Mitt empiriska material är dels hämtat från höga officiella företrädare²⁷, men även från politiska meningsmotståndare, journalister, debattörer och forskare²⁸. Då deras syften och intressen inte är redovisade måste detta material kritiskt granskas. Dock anser jag att bredden av det empiriska materialet till viss del kompenserar olika individers kanske snäva intressen, och innebär således att jag ändå kan dra vissa slutsatser.

Mitt empiriska material, utgörs i huvudsak av uttalanden och dokument från företrädare för den amerikanska administrationen. Materialet är till sin huvuddel hämtat från olika aktörers hemsidor. Material hämtat från Vita huset, NATO och EU:s hemsidor anser jag äga en stor tillförlitlighet. Även om tillförlitligheten och omfattningen på dessa hemsidor är mycket goda, måste man ha i åtanke att varje aktör pratar i egen sak och presenterar sitt budskap för att på bästa sätt nå ut med den politik som den organisationen företräder.

En fördel med att studera officiell politik är att den är väl förankrad i den politiska ledningen, i detta fall den amerikanska regeringen. Presidentens tal skrivs ofta av en särskild grupp talskrivare ur framförallt utrikes- och försvarsdepartementen och detta bidrar till talets förankring i administrationen.²⁹

²⁷ Materialet som studeras är i huvudsak uttalanden och dokument från dem som kan sägas företräda officiell amerikansk utrikes och säkerhetspolitik (President Bush, Vicepresident Cheney, Utrikesministern Powell, Försvarsministern Rumsfeldt, Vice försvarsministern Wolfowitz och Säkerhetsrådgivaren Rice.). Vidare studeras uttalanden och dokument från officiella företrädare för EU, NATO och Ryssland (Generalsekreteraren Solana, Generalsekreteraren Robinson och President Putin.).

²⁸ Material från politiska meningsmotståndare, journalister, debattörer och forskare som används i mitt empiriska underlag, kommer det att finnas hänvisning till i varje fall. Materialet hämtas främst som artiklar presenterade på Washington Post, New York Times och liknade hemsidor.

²⁹ Mike Winnerstig et al: s 216

Det studerade materialet utgörs även av två vetenskapligt grundade artiklar hämtade ur *International Security*³⁰. Författarna Barry R. Posen och Stephen M. Walt som bägge är professorer, är välrenommerade och anses i allmänna termer tillhöra det mest kompetenta skiktet av analytiker, som behandlar amerikansk utrikes och säkerhetspolitik. Deras slutsatser och åsikter om framtida U.S. Grand Strategies används som en jämförelse mot mina egna slutsatser i min avslutande analysdel.

Internet har i stor utsträckning använts som informationskälla avseende inhämtandet av empiriskt underlag. En stor mängd av materialet kommer från New York Times och Washington Posts hemsidor. Uttalanden som återges på dessa sidor anser jag ha en stor tillförlitlighet, såtillvida att de är korrekt återgivna.

3. Pre-11 September Strategy

3.1 Pre-11 September Strategy

George W. Bush besegrade i november 2000, dåvarande vicepresidenten Al Gore i den jämnaste presidentkampanj som skådats i den amerikanska

³⁰Walt, Stephen M, Beyond bin Laden och Posen, Barry R, The Struggle against Terrorism *International Security*, Volyme 26 no.3 Winter 2001/02

historien. Efter ett antal, närmast löjeväckande rösträkningsomgångar kom Texasguvernören ändå att sväras in som president för Amerikas förenta stater, och kom att påbörja sitt ämbete i januari 2001. Den strategi som började ta form under President Bush:s första åtta månader, visade sig snart mindre internationalistisk, jämfört med sin föregångare Clinton.

President Bush gick tidigt ut och sade att han inte skulle backa upp några förslag som skulle kunna skada amerikanska arbetare, och som en följd därav skrev inte USA på Kyoto-avtalet³¹. Vidare annonserade Bushadministrationen att den skulle komma att överge ABM-avtalet från 1972, vilket också skedde i december 2001³². Orsaken till detta var att ABM-avtalet hämmade utvecklingen av det amerikanska nationella missilförsvaret (NMD), vilket Bushadministrationen ville utveckla vidare. Ytterligare orsaker till hävandet av ABM-avtalet sades även vara att avtalet skapats under de omständigheter som rådde under det kalla kriget mellan USA och Sovjetunionen, och att det i dag inte fanns något sådant klimat mellan USA och Ryssland. NMD skulle utvecklas för att USA skulle kunna försvara sig mot skurkstater som i framtiden kanske skulle komma att utveckla långskjutande missiler innehållande massförstörelsevapen.

Den första och kanske ”hetaste” incidenten under de första åtta månaderna som kom att pröva den nya administrationen, var kollisionen mellan ett amerikanskt spaningsflygplan och ett kinesiskt jaktflygplan i april 2001. Denna incident ledde till att den kinesiska jaktpiloten omkom och det amerikanska spaningsplanet landade på kinesiskt territorium. Denna uppseglande internationella kris visade att den oprövade Bushadministrationen inte backade för att driva en ”tuff” utrikes och säkerhetspolitik³³. Månaden efter kollisionen

³¹ Press Briefing by Ari Fleicher March 28, 2001

<http://www.whitehouse.gov/news/briefings/20010328.html#KyotoTreaty> [2002-03-14]

³² ”Remarks by the President on National Missile Defence” December 13, 2001.

www.whitehouse.gov/news/releases/2001/12/20011213-03.html [2002-01-16]

³³ ”Statement by the President on American Plane and Crew in China” April 02, 2001.

kom att präglas av hård retorik mellan de kinesiska och amerikanska ledarna, innan det amerikanska planet slutligen tilläts flyga hem.

De internationella relationerna i övrigt visade inga större förändringar jämfört med tidigare administrationer, förutom att Bushadministrationen signalerade en mindre multilateral hållning än Clintonadministrationen. Detta förhållningssätt kan tolkas som att USA i allt större utsträckning vill lita mer på sina egna resurser och mindre på gränsöverskridande organisationer som FN, sina samarbetspartners inom NATO och andra organisationer.

Relationerna med NATO gick i stort ut på att samarbetet mellan USA och ”Europa-NATO” skulle fortsätta att utvecklas, och att alliansen i sig själv skulle fortsätta att utvidgas med fler medlemmar³⁴. De önskemål USA har på övriga partners är att dessa skall utveckla kapaciteter som var otillräckliga inom alliansen i övrigt, och dyra att anskaffa. Det är t.ex. lufttransportkapacitet, precisionsvapen, strategisk logistik mm.

Relationerna med EU handlade inom det säkerhetspolitiska området om utvecklingen av CESDP (Common European Security and Defence Policy) Bushadministrationen deklarerade att man såg positivt på utvecklingen av CESDP då man länge velat att Europa ska ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Detta större ansvarstagande har erhållit epitetet ”burden-sharing”. Administrationen är dock väldigt tydliga på att man inte vill att CESDP utvecklas i en form som innebär att NATO:s inflytande reduceras eller får en mindre roll för Europas säkerhet. Detta kan man även tolka som att USA fortfarande vill ha ett stort inflytande på de säkerhetspolitiska processerna i Europa. Då dessa bägge ståndpunkter delvis motsäger sig själva råder det fortfarande en oklarhet hur Bushadministrationen verkligen ser på utvecklingen av CESDP.

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/04/20010402-2.html> [2002-04-02]

³⁴ “The U.S and NATO”

<http://www.usembassy.it/policy/topics/nato/archive-1.htm> [2002-03-16]

President Bush:s säkerhetsrådgivare Condoleezza Rice gav följande uttalanden 12 juli 2001:

“doing away with years of mixed signals and ambivalent body language from Washington to make clear that the United States welcomes the European Union's efforts to forge a European security identity.

“The President made clear that we welcome this emerging identity so long as it is NATO-compatible and NATO-friendly. We are prepared to welcome the EU as a foreign policy actor if it is prepared to take on real responsibilities”³⁵.

Condoleezza Rice, säkerhetsrådgivare

Condoleezza Rice gav vid samma tillfälle även plats för administrationens tankar kring ”burden-sharing”:

The President also "emphasized that those who have benefited most from freedom's triumph, have an obligation to help others who are seeking their way along that path -- from the Baltics to the Balkans and beyond."

Condoleezza Rice, säkerhetsrådgivare

Detta synsätt kan tolkas som att Bushadministrationen är beredd att låta en del av sina egna trupper som är insatta på Balkanområdet, ersättas av EU-styrkor.

Relationerna med Ryssland skulle fördjupas och breddas ytterligare, då man nu efter kalla kriget mot Sovjetunionen, hade ett nytt vänskapligt och förtroendeskapande förhållande med Ryssland³⁶

3.2 Slutsatser

Bushadministrationen hade ingen tydligt deklarerad ”Grand Strategy”, då 11 septemberattackerna inträffade. Orsaken till detta var delvis att den nya administrationen inte hade ”hunnit sätta sig ordentligt”. Det som var tydligt var att man hade börjat lämna den föregående Clintonadministrationens

³⁵ Condoleezza Rice, ”Remarks at the National Press Club Newsmaker Luncheon,” July 12, 2001. Available at www.usembassy.it/file2001_07/alia/a1071303.htm [2002-02-18]

³⁶ ”The U.S and Russia”
<http://www.usembassy.it/policy/topics/russia/archive-1.htm> [2002-03-16]

multilaterala ”Engagement & and Enlargement-strategin”³⁷, och kursen syntes peka mot en strategi av ”Offshore Balancing-konstruktion”³⁸. Dock hade Bushadministrationen att ta hänsyn till, att det fanns ett antal tidigare gjorda bilaterala och multilaterala överenskommelser som man var tvungen att hålla sig till, vänta ut eller försöka att ändra på. Richard Haass³⁹ kommer kanske närmast en korrekt benämning på den spirande strategin då han sommaren 2001 myntar uttrycket ”à la carte multilaterism”⁴⁰. ”Selektiv multilaterism” är det svenska begrepp som Jan Hallenberg⁴¹ myntat för den politik som Bushadministrationen förde fram till 11 september.

4. U.S Grand Strategy i dag – ”Bushism”

4.1 State of the Union-talet jan 2002

³⁷ The White House, *A National Security Strategy for a New Century*, (December, 1999), s 2. ”Engagement” ses som synonymt med en aktiv internationalisering, medan ”Enlargement” innebär en utökad demokratisering, skyddet av mänskliga rättigheter och upprätthållandet av fria handelsmarknader.

³⁸ Maddox s. 17-20. Offshore Balancing bygger på att USA skall undvika all inblandning i eventuella krig i Euroasien, men samtidigt skall USA sträva efter att bibehålla sin relativa styrka i det internationella systemet och i internationella relationer. Liksom isolationismen förespråkar anhängare av detta alternativ att den egna ekonomin och den sociala välfärden är viktigare än utländska engagemang.

³⁹ Richard Haass är Bushadministrationens nya chef på Policy Planning at the State Department

⁴⁰ Uttrycket ”à la carte multilaterism” återgavs i en artikel i New York Times 31 Juli 2001.

Thom Shanker, ”White House Says the US Is Not a Loner, Just Choosy,”

<http://www.nytimes.com/2001/07/31/international/haass/21/CHEG.html>? [2002-02-20]

Haass menade att den nya administrationen försökte lösa problem på det internationella planet. Då tidigare administrationer hade förbundit sig att delta i globala överenskommelser, vägrade man samtidigt ur sig om inte de multinationella överenskommelserna gagnade amerikanska intressen. Ett exempel på detta är att Bushadministrationen vägrade att skriva på Kyoto-avtalet, då detta inte skulle vara till gagn för de amerikanska arbetarna.

⁴¹ Jan Hallenberg är docent i statsvetenskap och lärare vid Försvarshögskolan i Stockholm

"The President shall from time to time give to Congress information of the State of the Union and recommend to their Consideration such measures as he shall judge necessary and expedient."

Article II, Sec. 3, U.S. Constitution

”State of the Union Adress to Congress and the Nation” har en lång tradition, som går tillbaka till när George Washington levererade det första talet 8 januari, 1790. President Bush tal till kongressen och till nationen, genomfördes under 48 minuter, 29 Januari 2002.⁴² Bland den amerikanska allmänheten mottogs talet positivt. President Bush hade innan talet ett stöd från 84% av den amerikanska befolkningen enligt opinionsundersökningar. Efter tidigare ”State of the Union –tal har opinionssiffrorna alltid stigit för den sittande presidenten, vilket skulle innebära att president Bush i så fall skulle komma att närma sig ett 100% stöd, för sin politik.⁴³ Talet berörde i huvudsak tre områden: Ekonomisk säkerhet, säkerhet i hemlandet och nationell säkerhet. President Bush utmålade två krig som måste vinnas, och där det första är kriget mot den ekonomiska tillbakagången på hemmaplan. Det andra kriget som måste vinnas är mot fienden på bortaplan.

Vad avsåg ekonomin förutspådde Bush att underskottet skulle bli mindre och mindre om kongressen fortsatte att hantera skattemedlen på ett ansvarsfullt sätt. Bush utlovade ett utökad stöd till de arbetslösa, och ytterligare kraftanställningar för att skapa fler arbeten. Förutsättningar för att erhålla arbete grundar sig på en bra utbildning, och därför skall USA även satsa på en bättre skola. Andra områden det skall satsas på är infrastruktur, teknologiutveckling och områden inom kraftförsörjningen, vilket skall leda till att USA blir mindre beroende av olja. Andra områden som lyftes fram var

⁴² <http://www.whitehouse.gov/stateoftheunion/index.html>

⁴³ Tom Shales: ”A few Rounds Of Applause for George W. Bush” 30 Jan, 2002
<http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A5899-Jan30?=&printer> [2002-02-20]

skattesänkningar och en förbättrad och utökad sjukvård. Utöver de tre huvudområdena belyste Bush även behovet av frivillig samhällstjänst för sitt land. Bush vill att varje amerikan skall ägna sig åt 4000 timmars frivilligarbete under sitt liv. Bush lanserade i samband med detta organisationen ”U.S.A. Freedom Corps”, som en organisation att genomföra sin samhällstjänst i. Syftet med denna organisation är att ägna sig åt skyddet av hemlandet och att föra ut Amerikas medkänsla över världen.

”The Freedom Corps will focus on three areas of need: responding in case of crisis at home, rebuilding our communities and extending American compassion throughout the world”

-President Bush

“We have no intention of imposing our culture, but America will always stand firm for the non- negotiable demands of human dignity, the rule of law, limits on the power of the state, respect for women, private property, free speech, equal justice and religious tolerance. America will take the side of brave men and women who advocate these values around the world, including the Islamic world, because we have a greater objective than eliminating threats and containing resentment. We seek a just and peacefull world beyond the war on terror”

-President Bush

Bush sade också att detta tillfälle kunnat innebära att gamla rivaliteter kommit upp till ytan. Men att Amerika arbetar tillsammans med Ryssland, Kina och Indien på ett vis som man aldrig gjort tidigare, i syfte att uppnå fred och framgång. Tillsammans med vänner och allierade, från Europa till Asien och Afrika till Latinamerika kommer vi att visa att terrorn inte kan vinna över kraften hos friheten.

Huvuddelen av talet kom dock att handla om kriget mot Talibanregimen i Afghanistan och om den globala kampen mot terrorismen. Presidenten gav en

sammanfattande bild över vad som hade åstadkommit i form av militära och polisiära insatser i och utanför USA. Presidenten påpekade också att hotet mot USA inte var över och att kampen skulle bli lång och utdragen.

”Thousands of dangerous killers, schooled in the methods of murder, often supported by outlaw regimes, are now spread throughout the world like ticking time bombs, set to go off without a warning”

-President Bush

Bush sade att kampen mot terrorismen skulle komma att ske i två steg. Där det första steget gick ut på att förstöra den infrastruktur som stöder terrorister, i form av träningsläger mm. I ett andra steg måste USA agera förebyggande så att terrorister eller stater som stödjer terrorister inte tillåts utveckla massförstörelsevapen som kan hota USA eller den övriga världen.

Bush menar att det är alla staters ansvar att bekämpa terrorismen på sitt eget territorium, på det vis vi nu kan se det ske i Pakistan. Men vissa stater agerar försiktigt i denna fråga, och om inte dessa stater tar sitt ansvar så kommer USA att ta det ansvaret.

”But some governments will be timid in the face of terror. And make no mistake about it: If they don't act, America will”

-President Bush

Bush anklagar sedan Nordkorea för att vara ett land som utrustar sig med massförstörelsevapen samtidigt som landets befolkning svälter. Iran införskaffar också dessa vapen och exporterar terror. Detta görs av en liten icke vald grupp som samtidigt förtrycker det Iranska folkets hopp om frihet. Irak fortsätter sin aggressiva politik gentemot USA, och stöder samtidigt terror. Den Irakiska regimen har i smyg strävat efter att utveckla anthrax, nervgas och kärnvapen sedan ett decennium tillbaka. Det är en regim som redan använt

giftgas mot sin egen befolkning, med tusentals döda som resultat. Irak är en regim som först går med på en överenskommelse om internationella vapeninspektörer, för att sedan sparka ut dess ur landet. Detta är ett land som har något att dölja för den civiliserade världen, säger Bush i sitt tal.

*”States like these, and their terrorist allies, constitute **an** axis of evil, arming to threaten the peace of the world. By seeking weapons of mass destruction, these regimes pose a grave and growing danger. They could provide these arms to terrorists, giving them the means to match their hatred. They could attack our allies or attempt to blackmail the United States. In any of these cases, the price of indifference would be catastrophic”*

“America will do what is necessary to ensure our nation’s security”

“The United States of America will not permit the world’s most dangerous regimes to threaten us with the world’s most destructive weapons”

“History has called America and our allies to action, and it is both our responsibility and our privilege to fight freedom’s fight”

-President Bush

Den hårda retoriken kring uttrycket om “axis of evil” erhöill mycket reaktioner i och utanför USA. Att Irak stämplades som en fiende var föga förvånansvärt, dock kom det mycket reaktioner på att Iran och Nord-Korea stämplades lika hårt. Detta mot bakgrund av att en viss avspänningspolitik hade förekommit mellan USA och dessa två stater innan talet lanserades.⁴⁴⁴⁵

Reaktionerna från de utpekade staterna kom i form av uppretade och indignerade protester kom omedelbart efter talet.⁴⁶

⁴⁴ Karen De Young: ”Bush Lays Down a Marker for 3 ”Evil States” Januari 30, 2002
<http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A59025-2002Jan30> [2002-02-20]

⁴⁵ David E. Sanger: ”Bush Aides Say Tough Tone Put Foes on Notice” Januari 30, 2002
<http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A57555-2002Jan30> [2002-02-20]

⁴⁶ John Ward Andersson: ”Angry Denials From the ”Axis” Januari 31, 2002
www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A65888-Jan31?printer? [2002-02-20]

"Bush is intending to divert public opinion from the Middle East issues by raising up a new subject and thereby pave the ground for the U.S. to continue support for Israel in suppressing the Palestinian nation"

- Irans utrikesminister Kamal Kharrazi

"Such threats do not scare us, as the Iraqi people are well-prepared to repel any aggression or foolishness by the American-Zionist administration"

*Ordföranden för Iraks parlament avseende
utrikes och arabrelationer Salim al-Qubaisi*

"The statement by President Bush is stupid"

Iraks vicepresident Taha Yassin Ramadan

"Sophism intended to justify[theUS] military presence in South Korea and persistently pursue the policy of aggression against the North"

-Official North Korean news agency

I Europa var det i stort sett bara England som fullt ut ansåg att talet var helt rätt. Kommentarer från Europa i övrigt gick i stort sett ut på att européerna inte höll med USA i dess stämpling av Iran och Nord-Korea, samtidigt som det uttrycktes en oro över USA:s ton av "lösa problemen själva". Reaktionerna från Ryssland gick ut på att man backade upp USA vad avsåg den globala kampen mot terrorism, men att Ryssland ansåg att ett angrepp på Irak skulle vara ett misstag.⁴⁷

4.2 Budgetförslaget 2003

När president Bush officiellt redogjorde för detaljerna i förslaget för 2003 års försvarsbudget⁴⁸ innebar detta en ökning av försvarsbudgeten med 14 procent

⁴⁷ Suzanne Daley: "Many in Europe Voice Worry U.S Will Not Consult Them" Januari 31 2002. www.nytimes.com/2002/02/01/international/europe/16.html? [2002-02-21]

⁴⁸ "President announces details of wartime defence budget" www.defencelink.mil/speeches/2002/s2002004 [2002-03-12]

att jämföras med i genomsnitt två procents ökning inom andra områden. Budgeten innebär en ökning av försvarsanslaget med 48 miljarder dollar, vilket innebär en totalsumma omfattande 379 miljarder dollar. Detta innebär att det är den största satsningen på försvaret på 20 år i USA, och kan jämföras med den budget som fanns då Vietnamkriget rasade som värst, eller då USA mobiliserade inför Koreakriget. Kriget mot terrorismen beräknas kosta cirka en miljard dollar varje månad, och det avsätts ytterligare 10 miljarder dollar för detta i den kommande budgeten. 7,8 miljarder dollar avsätts för att fortsätta utvecklingen av ett nationellt missilförsvar, samtidigt som 300 miljoner dollar avsätts för att möta biologiska attacker. Budgeten som för första gången på länge visar ett underskott, innebär att utläggerna för inrikes säkerhet ökar med 111 procent.

Försvarsdepartementet räknar med att kunna spara 9 miljarder dollar i omstruktureringsåtgärder, där bland annat olika former av högkvarter skall minskas med 15 procent. Försvarsdepartementet aviserar en 4,1 procent ökning i ersättningen till försvarsanställda. Vidare satsas 5,5 miljarder dollar på stab och ledningsstrukturer, samtidigt som man avsätter avsevärda, men ej specificerade summor för underrättelseinhämtning och bearbetning. Inom forsknings och utvecklingsområdet avsätts 10 miljarder dollar.

Budgeten skall avspegla en transformation av den amerikanska försvarsmakten, men mycket i budgeten går fortfarande ut på att köpa materiel och vapensystem av konventionellt slag. Dessa vapensystem utgörs bl.a. av: nya flygsystem, nytt artillerisystem, nya jagare, nya ubåtar, precisionsvapen, högteknologiska sensorer mm.

För att få en uppfattning om hur mycket pengar som egentligen spenderas på den amerikanska försvarsmakten, har tidningen New York Times⁴⁹ gjort en jämförelse med "the axis of evil-staterna". Om man lägger ihop Irak, Iran och

⁴⁹ Robert L. Borosage: "Rumsfeld's Surrender" February 7; 2002
www.nytimes.com/2002/02/07/defence/19TYRE.html? [2002-02-13]

Nord-Koreas samlade utgifter på sina respektive försvarsmakter, uppgår dessa till 12 miljarder dollar enligt New York Times, vilket är att jämföra med USA:s satsning på att utveckla tre nya flygsystem. En del av USA:s utvecklingskostnader är alltså jämförbart med dessa tre staters totala försvarskostnader. Oaktat om dessa siffror stämmer eller inte så kan läsaren erhålla en uppfattning om volymen på USA:s försvarsbudget. Å andra sidan anser inte försvarsminister Rumsfeld att det är så väldigt mycket, utan att folk måste ha lite perspektiv på siffrorna.

"But it should be put in context... The president's proposed defence budget amounts to about 3,3 percent of our gross domestic product. When I came to Washington in 1957... we were spending about 10 percent of our gross national product on defence"⁵⁰

*Försvarsminister Rumsfeld om
försvarsbudgeten*

Att kriget mot terrorismen kostar mycket pengar visar även Bushadministrationens fråga till kongressen om än mer pengar⁵¹. Administrationen begär ytterligare 27,1 miljarder dollar för att öka den inhemska säkerheten i USA och andra behov, som en följd av händelserna kring 11 september. Att en begäran om mer pengar skulle komma var inte förvånande, men att administrationen begärde så mycket pengar var förvånande. Detta särskilt mot bakgrund att dessa pengar skall läggas till det pengastöd omfattande 40 miljarder dollar, som redan fördelades i slutet av år 2001, som ett resultat av 11 september.

"make sure Americans are more secure and more safe than ever...I want to remind you all, we fight for freedom"

⁵⁰ Vernon Loeb: "Defence Budget Get a Friendly Reception" 6 februari, 2002
www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A46333-Feb06?=&printer [2002-03-11]

⁵¹ Dana Milbank: "Bush Seeks \$27.1 Billion More for Military, Security, Relief Efforts"
March 22, 2002 www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A48555-Mar22?=&printer [2002-03-23]

*-President Bush angående
kostnadsökningarna i terrorkriget.*

4.3 Det globala kriget mot terrorismen de 100 första dagarna

Efter terrorattackerna mot USA den 11 september 2001 har i stort sett hela världen slutit upp i kampen mot den internationella terrorismen. Nedan följer en sammanställning på de åtgärder den amerikanska administrationen genomfört under de första 100 dagarna.⁵²

"We are supported by the collective will of the world"

-President George W. Bush

En ny politik

Den amerikanska administrationen påbörjar en implementering av en omfattande och visionär utrikes och säkerhetspolitik mot internationell terrorism. President Bush policy innebär att varje nation som på något vis stöder terrorism kommer att bli betraktad som en fiendlig regim.

"The attack took place on American soil, but it was an attack on the heart and soul of the civilized world. And the world has come together to fight a new and different war, the first, and we hope the only one, of the 21st century. A war against all those who seek to export terror, and a war against those governments that support or shelter them."

-President George W. Bush 10 Oktober 2001

Diplomati

President Bush har byggt en världsomfattande koalition mot terrorism. Mer än 80 olika länder hade medborgare som dödades under terroristattackerna den 11 september. 136 länder har erbjudit en varierat militärt stöd, 46 internationella organisationer har deklarerat sitt stöd. USA leder ett internationellt stöd för att

⁵² Avsnittet bygger i huvudsak på författarens översättning av den rapport som Vita huset givit ut. <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/12/print/100dayreport.html> [2002-01-17]

bygga upp en ny Afghansk representativ regering. USA och ett flertal andra allierade stater har återigen öppnat sina ambassader i Kabul.

"The message to every country is, there will be a campaign against terrorist activity, a worldwide campaign. And there is an outpouring of support for such a campaign. Freedom-loving people understand that terrorism knows no border, that terrorists will strike in order to bring fear, to try to change the behavior of countries that love liberty. And we will not let them do that."

-President George W. Bush 19 Sept 2001

Terroristernas finanser

Då terrorister är i behov av pengar för att planera, öva och genomföra terroristattacker har frysandet av terroristernas ekonomiska tillgångar varit det första steg som kom att genomföras. Det världsekonomiska samhället har vidtagit åtgärder för att svälta ut terroristernas finansiella stöd även genom att förhindra flöden och transaktioner kopplat till misstänkta terrorister och organisationer. 196 länder stöder det ekonomiska kriget mot terror. 142 länder har gått med på att frysa tillgångar kopplade till terrorister. Bara i USA har tillgångar för 153 kända terrorister, terroristorganisationer, och finansiella terroristcenter blivit frysta. Utöver detta har ett stort antal finansiella nätverk för terrorister blivit stängda.

"We put the world's financial institutions on notice: if you do business with terrorists, if you support them or sponsor them, you will not do business with the United States of America,"

-President George W. Bush 7 Nov 200

Den militära operationen

Operation *"Enduring Freedom"* började den 7 oktober 2001, och fick stöd från länder som sträckte sig från England till Australien och vidare till Japan. Talibanerna hade efter 100 dagar givit upp försvaret av de viktigaste och största städerna. Militären hade förstört 11 träningsläger för terrorister och 39

olika stabs och ledningsplatser som talibanerna nyttjat. En stort antal al Qaida terrorister har blivit dödade, tillfångatagna eller är på flykt.

Den militära koalitionen har rönt stora framgångar, och koalitionen har inte haft fler än 3000 man på marken. En del av operationen har präglats av mötet mellan framtidens teknik mot gårdagens taktik, som t.ex. att USA:s flygvapen fällt precisionsstyrda vapen mot grottor som nyttjats som staber och förläggningar för al Qaida.

"I said to the Taliban, turn them over, destroy the camps, free people you're unjustly holding. I said, you've got time to do it. But they didn't listen. They didn't respond, and now they're paying a price. They are learning that anyone who strikes America will hear from our military, and they're not going to like what they hear. In choosing their enemy, the evildoers and those who harbour them have chosen their fate."

-President George W. Bush 17 Okt 2001

Juridik

USA ledde en global kampanj för att underlätta att få terroristerna till domstol och dömda. USA skapade gruppen *Foreign Terrorist Tracking Task*, i syfte att förebygga och förhindra att terrorister kom in i USA. Gruppen medverkade även till att ett stort antal kända terrorister arresterades och åtalades. Vidare så bidrog USA till att global information rörande terrorister, lättare kunde delas mellan polis och åklagarmyndigheter världen över. I USA infördes även hårdare antiterrorist-lagar. USA:s regering har utfäst en belöning omfattande 25 miljoner dollar till den som kan komma med information som leder fram till att Osama Bin Laden kan gripas.

"Terrorists try to operate in the shadows. They try to hide. But we're going to shine the light of justice on them. We list their names, we publicize their pictures, we rob them of their secrecy. Terrorism has a face, and today we expose it for the world to see."

-President George W. Bush 10 Okt 2001

Humanitärt stöd

Som Afghanistans enskilt största humanitära donator, har USA ökat sitt stöd till den Afghanska befolkningen genom att skänka 187 miljoner dollar i stöd enbart räknat sedan oktober 2001. Året innan donerade USA 183 miljoner dollar i humanitärs stöd. Detta inkluderar bl.a. mat, kläder, filter och mediciner. President Bush har även initierat Amerikas fond för de Afghanska barnen som har inbringat mer än 1,5 miljoner dollar till de afghanska barnen. USA har även förpliktat sig att göra vad man kan för att hjälpa Afghanerna att klara sig igenom den svåra vintern. I perioden mellan 7 oktober och 13 december 2001 släppte USA 2,423,700 matpaket över områden i Afghanistan som inte kunde nås av hjälporganisationer p.g.a. den pågående konflikten.

"Ultimately, one of the best weapons, one of the truest weapons that we have against terrorism is to show the world the true strength of character and kindness of the American people. Americans are united in this fight against terrorism. We're also united in our concern for the innocent people of Afghanistan."

-President George W. Bush 10 Okt 2001

Skydd av hemlandet

President Bush har vidtagit åtgärder för att hjälpa till att skydda USA mot ytterligare terroristattacker. Detta har skett genom att avsätta 20 miljarder dollar för skydd av hemlandet. Vidare har en ökad inhämtning av underrättelser skett för att därigenom öka skyddet. Ett särskilt kontor under ledning av Guvernören Tom Ridge, och ett råd har skapats för att öka säkerheten (Office of Homeland Security and the Homeland Security Council). Syftet med detta kontor är att det skall implementera och koordinera åtgärder för att upptäcka, förhindra, skydda, agera mot, och återhämta sig från terroristattacker som kan komma att ske inom USA:s gränser. Vidare har strängare kontroller och

åtgärder vidtagits vid flygplatser, samt att åtgärder för att öka skyddet för posthanteringen genomförts.

"We face a united determined enemy. America is going to be prepared."

-President George W. Bush 8 Okt 2001

Respekt för Islam

Omedelbart efter terroristattacker vidtog presidenten åtgärder för att skydda Muslimamerikaner från kriminella hämnd och hatåtgärder från uppretade individer. Presidenten fördömde sådana attacker och uppmanade sina landsmän att visa sitt stöd för sina Muslimska landsmän. Presidenten höll även ett antal möten där han högtidlighöll muslimska traditioner i syfte att visa att USA inte förde krig mot Islam. Presidenten besökte "the Islamic Center" och träffade där Muslimska ledare för att föra fram ett budskap om tolerans och solidaritet. Presidenten bidrog till skapandet av "Friendship Through Education" initiativet, för att föra Amerikanska och Muslimska barn närmare varandra.

"The Islam that we know is a faith devoted to the worship of one God, as revealed through The Holy Qu'ran. It teaches the value and importance of charity, mercy, and peace."

-President George W. Bush 15 Nov 2000

Kampen mot den internationella terrorismen har i inledningsskedet präglats av att bekämpa terrororganisationen al-Qaida. För den intresserade läsaren finns en beskrivning av organisationen att läsa i bilaga ett.

4.4 Fas 2 i kriget mot terrorism

När detta skrivs har det gått sex månader sedan kriget mot Talibanregimen i Afghanistan, eller som den också kallas, operation ”*Enduring Freedom*” inleddes. Koalitionen under USA:s ledning har i allt väsentligt full kontroll över alla de områden som man vill och behöver kontrollera. Operation *Anaconda* påbörjades andra mars 2002, innebar att special forces-förband genomsökte grottor och områden där misstänkta al Qaida sympatisörer grupperat sig är nu officiellt avslutad.⁵³

"Operation Anaconda is over, but Operation Enduring Freedom continues

John Rosa Flygvapengeneral

Operation *Anaconda* är avslutad och al Qaida har lidit förluster, även om siffrorna från olika håll går isär väldigt mycket. Att al Qaida som organisation fått svårare att verka och kommunicera är ett rimligt antagande, även om ingen med säkerhet vet i vilken omfattning organisationen påverkats efter det att omvärlden med USA i spetsen tog upp kampen mot terrorism. Att organisationen fortfarande utgör ett reellt hot visar de uttalanden som går ut på att utrensningssaktioner och sökande efter al Qaida anhängare fortsätter i Afghanistan.⁵⁴

"What we do is look for the enemy, we find the enemy and, I think it's been said, we either bring the enemy to justice or bring justice to the enemy," he said. "I think what you've seen in this operation is a little bit of both."

General Tommy Franks om den avslutade operationen "Anaconda" 19 Mars 2002

⁵³Operation Anaconda innebar att special forces genomsökte grottsystem och landområden på jakt efter al Qaida anhängare, vapen, ammunition och dokument. Under operationen har bägge sidor lidit förluster. För att läsa artikeln i sin helhet hänvisar jag till hemsidan Jim Garamone, : Anaconda Over, but Operations Continue in Afghanistan March 18, 2002

http://www.defenselink.mil/news/Mar2002/n03182002_200203185.html [2002-03-20]

⁵⁴För att läsa artikeln i sin helhet hänvisar jag till hemsidan.

Dexter Filkins: "Afghan Battle Declared Over and Successful" Marsch 19, 2002-03-20 <http://www.nytimes.com/2002/03/19/international/asia/19AFGH.html> [2002-03-21]

Vilket blir nästa steg för den amerikanska administrationen i sin kamp mot terrorismen? President Bush pekade i sitt State of the Union-tal⁵⁵ 29 Januari 2001 ut Irak, Iran och Nord-Korea som ”the axis of evil”. Stater som har förmågan att utveckla vapen med massförstörelsekapacitet och därigenom kan hota USA. President Bush gjorde det väldigt klart att USA inte kommer att sitta passiva om/när dessa stater utvecklar dessa vapen som kan komma att hota USA. Innebär detta att vi nu kan förvänta oss att USA tar sig an Irak i fas två av kampen mot terrorism. Att Irak nu kommer upp på dagordningen är i sig inget nytt då detta varit en fråga för den amerikanska administrationen sedan Kuwaitkrigets slut.⁵⁶

Under mitten av mars månad 2002 företar vicepresidenten Dick Cheney en rundresa omfattande länder som England, Israel och arabstaterna i mellersta Östern. Syftet med resan uppfattas allmänt som ett försök att bilda en koalition och en plattform för ett angrepp i någon form mot Irak, men även att diskutera Israel-Palestinakonflikten.

Rysslands utrikesminister Igor Ivanov menar att en attack mot Irak kan riskera att den globala koalitionen mot terrorismen äventyras, och att en attack mot Irak först måste sanktioneras av FN:s säkerhetsråd.⁵⁷

⁵⁵ <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html> [2002-02-02]

⁵⁶ Washington Post journalisterna Bob Woodward och Dan Balz har skrivit en serie artiklar som baseras på intervjuer med President Bush, vicepresident Dick Cheney och andra höga företrädare i den amerikanska administrationen. Intervjuerna speglar hur administrationen agerade under de första 10 dagarna efter terrorattackerna mot USA den 11 september 2001. Intervjuerna har kompletterats med anteckningar från möten i National Security Council som gjorts tillgängliga, tillsammans med anteckningar från olika deltagare i dessa möten. I artikelserien framgår det att ett militärt agerande mot Irak, planerades redan före 11 septemberhändelserna, och att dess främsta förespråkare för detta var försvarsminister Rumsfelt och vice försvarsministern Wolfowitz. För att läsa artikelserien i sin helhet hänvisar jag till hemsidan.

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/politics/news/postseries/tendaysinseptember/>
[2002-03-15]

⁵⁷ <http://www.gazeta.ru/politics/ivanov/2002/02/14/BEF=print> 15 Feb 2002 [2002-03-16]

Den tidigare bundsförvanten Saudiarabien har än så länge officiellt inte gått med på att USA skulle kunna få tillgång till Saudiskt territorium i annat syfte än att bibehålla en ”no fly zone” i Iraks södra delar.⁵⁸

Uttalanden från olika företrädare inom den amerikanska administrationen vad avser ett militärt angrepp går mer eller mindre ut på att ett angrepp inte är nära förestående men att USA inte fransäger sig möjligheten att gå till attack. Detta oavsett om det finns ett bred internationell uppslutning eller inte. Om USA känner sig hotade har de rätt att försvara sig.

Utrikesminister Colin Powell säger i en intervju 21 December 2001 att det för tillfället inte är aktuellt att ta sig an Irak, då det är en helt annan typ av operation än den som pågår mot Talibanregimen i Afghanistan⁵⁹ Powell anser också att det inte går att jämföra Norra alliansens styrkor i Afghanistan mot den gruppering av anti-Husseinförband som finns i Irak. Powell menar vidare att den koalition som nu finns i Afghanistan, inte skulle komma att existera i samma omfattning om USA ger sig på Irak. Detta särskilt med beaktande att det för tillfället inte finns några tydliga bevis eller sammankopplingar mellan Irak och al Qaida. Powell förordar att sanktioner från FN för att strypa tillgången till produkter som kan nyttjas i framställningen av massförstörelsevapen bör vara det första steget mot Irak.

”The swift American military success in Afghanistan is no reason to believe that a similar campaign in Iraq to oust President Saddam Hussein would succeed”

“They’re two different countries with two different regimes, two different military capabilities. They are so significantly different that you can’t take the

⁵⁸ <http://www.gazeta.ru/politics/ivanov/2002/02/14/BEF=print> 15 Feb 2002 [2002-03-16]

⁵⁹ Alan Sipress: ”Powell Wary of Iraq Move” December 21, 2001

<http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A9604-2001Dec20> [2002-01-19]

Afghan model and immediately apply it to Iraq...however the administration is constantly looking at ways to topple Hussein”

“Everybody is focusing on Iraq as if it is the only thing out there, or it is time for us to do something beyond what we are doing...there a lots of al Qaeda cells around throughout the world that we’re going after, and there are other countries that are of concern to us besides Iraq”

*Utrikesminister Powell om planerna att attackera Irak 21 Dec
2001*

Under sin rundresa i mellersta Östern säger även vice president Dick Cheney i en intervju med BBC den 19 mars 2002, att en attack mot Irak inte är förestående inom den närmsta framtiden⁶⁰. Dessa uttalanden kommer samtidigt som CIA-chefen George Tenet i en intervju⁶¹ samma dag hävdar att det finns bevis för att Irak har haft kontakt med al Qaidas terroristnätverk. Tenet säger vidare att Irak har en lång historia bakom sig vad avser stöd till terrorism. Tenet hävdar vidare att Saddam Hussein är väl medveten om konsekvenserna om Irak sammanlänkas med al Qaida.

”Iraq has a long history of supporting terrorism...Baghdad was well aware of the seious consequences of a link up with al-Qaeda”

*CIA-chefen George Tenet angående Iraks sammankoppling
med al Qaida 19 Mars 2002*

President Bush som erhöill kritik från många allierade i samband med att Bush lanserade uttrycket ”axis of evil”, och pekade ut Irak, Iran och Nord-Korea, upprepade återigen frasen för första gången på sex veckor under ett möte med småföretagare⁶².

⁶⁰ <http://www.bbc.co.uk/2002/03/19/?ok/print> 19 Mars 2002 [2002-03-25]

⁶¹ <http://news.ft.com/home/tenet/rw/> 19 Mars 2002 [2002-03-25]

⁶² Mike Allen: ”Bush repeats ”Axis of Evil” Remark in Visit to Midwest” Mars 19, 2002
<http://washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A47239-2002Mar18> [2002-03-20]

"I appreciate their advice, but we will not allow one of the world's most dangerous leaders to have the world's most dangerous weapons, and hold the United States and our allies hostage... What I said about the axis of evil is what I meant. I can't be any more plain about it."

President Bush angående Irak 19 Mars 2002

Hemma i USA har Bush-administrationen ett delat stöd för att attackera Irak. Senatorm Joe Lieberman och förre CIA-chefen James Woolsey stöder Presidenten i en attack mot Irak, medan en före detta CIA-företrädare i form av Dr. Melvin Goodman⁶³ och en grupp bestående av militärer och diplomater är emot en attack. Goodmans grupp hävdar att en attack enbart skulle vara kontraproduktivt och medföra att instabiliteten skulle öka.⁶⁴

Utrikesdepartementet i USA planerar ett möte i Europa under maj månad med 400 före detta Irakiska officerare och oppositionella, för att komma fram med en plan hur makten skall tas ifrån Saddam Hussein. Utrikesdepartementet i USA menar att detta är det främsta steget hitintills för att komma fram till hur en Irakisk opposition skulle kunna tas fram som ett alternativ till Saddam Husseins regim.⁶⁵

Vad fas två egentligen innebär går inte med bestämdhet att få klarhet i. Innebär fas två att vi kan förvänta oss att kriget i Afghanistan nu successivt går in i en fredsbevarande och demokratiuppbyggande fas? Eller innebär fas två att kriget mot terrorismen fortsätter på bred front i en mängd av länder, uppbackade av USA. Redan i dag är USA direkt engagerad i jakten på terrorister i länder som Afghanistan, Filippinerna och Georgien. USA och Yemen har kommit

⁶³ Dr. Melvin Goodman är professor vid International Studies at the National War College och en av frontfigurerna vid Center For International Policy

⁶⁴ "The Case Against Attacking Iraq" Jan 28, 2002

<http://www.washingtonpost.com/ad3/wp-dyn/A75599-Jan28?=&printer> [2002-02-13]

⁶⁵ http://www.boston.com/globe/HUSS/2002/03/18_print 19Mars, 2002 [2002-04-04]

överens⁶⁶ om ett program som går ut på att amerikanska militärinstruktörer skall utbilda polis och militär i gränskontroll och stridsteknik. USA har under hela konflikten mot Talibanregimen även patrullerat vattnen utanför Somalia. I en intervju med BBC uttrycker General Tommy Franks sin oro över situationen i Somalia, och påstår att det finns länkar till al Qaida terrorister i Somalia, men han vill inte specificera vilka åtgärder som kan bli aktuella.⁶⁷

*"the US will not take off the table the possibility of action
against countries of concern"*

*General Tommy Franks om kopplingarna till
al Qaida i Somalia 19 mars 2002*

President Bush markerade i samband med högtidlighållandet av att det passerat sex månader sedan terrorattackerna den 11 september att USA ökar intensiteten avseende jakten på terrorister, samtidigt som Bush bad om omvärldens stöd inför fas två i kampen mot terrorism. Fas två innebär i detta avseende att förneka al Qaida nya hemmabaser och se till att al Qaida inte kan komma över kärnvapen. För första gången offentligt, erbjöd Bush support i form av militär träning och utrustning till stater som bekämpar terrorister på deras eget territorium.⁶⁸

*"We will not send American troops to every battle, but America will actively
prepare other nations for the battles ahead"*

*"I have set a clear policy in the second stage of the war on terror: America
encourages and expects governments everywhere to help remove the terrorists
parasites that threaten their own countries and the peace of the world, if
governments need training, or resources to meet this commitment, America
will help"*

- President Bush

⁶⁶ Mike Allen: "Inaction Is Not an Option" March 12, 2002.
www.washingtonpost.com/ac2/pw-dyn/A65333-Mar12?=&printer [2002-03-15]

⁶⁷ UN Integrated Regional Information Networks 0202319

⁶⁸ Mike Allen: "Inaction Is Not an Option" March 12, 2002.
www.washingtonpost.com/ac2/pw-dyn/A65333-Mar12?=&printer [2002-03-15]

Att USA och den övriga demokratiska världen kommit en bra bit på vägen i kampen mot terrorism framgår under de åtgärder som beskrivs under punkten 4.3. Att terrorister och terrorism bekämpas med andra metoder än att rent fysiskt dödas eller infångas, är en ”krigföring” som är relativt oprövad. Hur väl dessa ekonomiska, juridiska och polisiära metoder lyckats begränsa terroristernas verksamhet är svårt att sja om, men att det rimligen borde ha viss effekt är rimligt att anta. Att USA inte sedan Pearl Harbour blivit attackerat i en sådan omfattning på det egna territoriet, har inneburit att skyddet av hemlandet kommit att hamna i fokus för den amerikanska administrationen.

Att USA och koalitionen fortfarande har mycket arbete kvar i jakten på al Qaida sympatisörer i Afghanistan råder det inget tvivel om. Att USA även avser att fortsätta jakten på terrorister i andra länder råder det heller inget tvivel om. Kampen mot terrorister på andra länders territorium sker än så länge med dessa regeringars goda minne. Att man av olika skäl vill kalla dessa terroristbekämpande åtgärder för ”övningar” eller liknade kan vi lämna därhän, då syftet uppenbarligen ändå är att bekämpa terrorism på alla möjliga vis. Frågan är hur USA kommer att agera om USA vill hjälpa ett land som inte vill bli hjälpt, avseende terroristbekämpning på det egna territoriet?

Avseende fas två i kampen mot terrorismen, så råder det inget tvivel om att den amerikanska administrationen vill bli av med regimen i Irak. Detta har kanske inte primärt med kampen mot terrorism att göra, utan är och har varit ett mål för USA under en lång tid. Att USA kommer att ta sig an Irak på ett eller annat sätt, råder enligt mitt förmenade det inget tvivel om. Frågan är bara när? Vice president Dick Cheeneys rundresa i mellersta Östern under mars månad hade som övergripande målsättning att skapa ett stöd för USA politik mot Irak. De arabiska ledarna var mer intresserade att USA skulle engagera sig för att få stopp på den blodiga konflikten mellan Israel och PLO. De arabiska ledarna uttryckte en oro om USA skulle attackera Irak samtidigt som våldet i mellersta

Östern i övrigt eskalerar. En sådan attack skulle skapa ett ramaskri bland befolkningen i mellersta Östern, samtidigt som det skulle leda till kraftfulla protester mot USA och de USA-vänliga, arabiska regeringarna. Detta ligger sannolikt bakom den förändring i den amerikanska politiken som Bush-administrationen genomfört i konflikten mellan israeler och palestinier. Tidigare har USA inte velat diskutera med PLO-ledaren Yassir Arafat, men under mars månad 2002 närmade sig vicepresident Cheeney den palestinske ledaren, och under april månad 2002 kom utrikesminister Colin Powell att föra diskussioner med Arafat. Detta görs samtidigt som USA ökar trycket på Israel att avbryta offensiven mot palestinerna. Ett ökat engagemang från USA syftande till att dämpa konflikten i mellersta Östern, kan vara ett sätt att vinna tillbaka stödet från de arabiska ledarna för att längre fram kunna attackera Irak.⁶⁹

"In order to help General Zinni's mission as the Tenet work plan is being implemented, I told the prime minister that I would be ready to meet with Chairman Arafat in the period ahead at a site in the region to be determined."

⁷⁰

"The Tenet work plan requires 100 percent effort by Chairman Arafat to stop the violence and the terror, and I would expect a 100 percent effort to begin immediately," he said.

Vice President Dick Cheeney 20 Mars 2002

⁶⁹ Michal R.Gordon : "Cheney, in a Shift, Says He Is Willing to Talk to Arafat" Mars 20, 2002 <http://www.nytimes.com/2002/03/20/international/middleeast/20MIDE.html?todayshadlines> [2002-03-25]

⁷⁰"The Tenet plan" går ut på att skapa en vapenvila efter nära 18 månaders blodiga konfrontationer mellan Israeler och Palestinier, som inneburit att mer än 1000 människor dödats. Palestinierna skall arrestera militanter och konfiskera illegala vapen. Israelerna skall dra sig tillbaka till de positioner man höll 28 september år 2000, innan det Palestinska upproret påbörjades.

4.5 Relationerna till NATO

28 timmar efter terrorattackerna mot USA den 11 september 2001, aktiverade NATO artikel fem⁷¹ för första gången i sin 52- åriga historia. Det direkta stödet bestod initialt av ett utökat underrättelsesamarbete, rätt för USA och andra allierade att flyga över varandras territorier, samt tillgång till allierades hamnar och flygfält.⁷² Sedan den nionde oktober 2001 flygövervakar sju stycken europeiska AWACS⁷³ det amerikanska luftrummet, då amerikanska AWACS ombaserats till Asien. Dessa europeiska AWACS togs från operationen över Balkan och ersattes där av franska och brittiska AWACS. Delar av NATO:s stående marina enheter togs även dessa omedelbart i bruk i kampen mot terrorismen. I ett gemensamt uttalande med Lord Robinson säger President Bush⁷⁴:

"NATO is the cornerstone of the anti-terrorism coalition. NATO:s collective defence clause is an act of great friendship in a time of great need, and our country will never forget"

"Many nations understand what NATO expressed, that an attack on us is really an attack on legitimate governments and on freedom"

-President Bush

Lord Robinson säger vidare att:

"NATO will continue to combine the best of American and Europe at this difficult and troubled time"

-Lord Robinson

⁷¹ Artikel 5 går ut på att ett angrepp mot en alliansmedlem skall ses som ett angrepp på hela alliansen. Därmed aktiverades denna kollektiva "självförsvarsartikel" för första gången på 52 år. Tanken har hela tiden varit den att det skulle vara USA som kom till undsättning till någon allierad som kom i konflikt med forna Sovjetunionen, men nu blev det istället de europeiska bundsförvanterna som kom till USA:s hjälp.

⁷² "The Transatlantic Link" :NATO:s generalsekreterare Lord Robinson tal vid Folk och Försvars årliga möte i Sälen 21 Januari 2002.

<http://www.nato.int/docu/speech/2002/s020121a.htm> [2002-01-28]

⁷³ Airborne Early Warning Aircrafts är ett radarflygplan med förmåga att övervaka luftrum samt att leda ett stort antal flygplan samtidigt.

⁷⁴ "Bush Sees NATO as cornerstone of Global Anti-Terror Coalition" October 10, 2001
http://www.usembassy.it/file2001_10/alia/a1101104.htm [2002-01-13]

Fram till President Bush:s "State of the Union-tal fanns det ett odelat stöd från övriga NATO-länder till USA i dess kamp mot terrorismen. Efter "State of the Union-talet och den föreslagna försvarsbudgeten, har det såväl inom NATO-alliansen som inom USA, framförts oroliga synpunkter på att USA är på väg mot ett mer unilateralt förhållningssätt.⁷⁵

"The Americans and the Europeans are still drifting apart, and that partly affects the course of the war on terrorism"

-Brent Scowcroft⁷⁶

"The State of the Union address sent absolutel the wrong signal to the allies"

-Robert Hunter fd USA:s ambassadör till NATO⁷⁷

NATO:s Generalsekreterare Lord Robinson menar att en obalans mellan USA:s och Europas militära kapaciteter kan komma att underminera koalitionsbyggda militära operationer och leda vidare till ett mer unilateralt agerande från USA:s sida. Om europeiska länder inte anstränger sig för att minska den alltmer ökande klyftan gentemot Washington avseende militära kapaciteter finns det en risk för ökad isolationism från USA:s sida. Lord Robinson menar vidare att de europeiska ledarna inte har speciellt mycket tid på sig att rätta till detta. Enbart USA:s ekonomiska ökning på det militära området är mer än 12 NATO-medlemmars samlade försvarsmaktskostnader.

⁷⁵ "US Mission Concerned About NATO Support" Februari 4, 2002.

www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A7564-Feb04?=&printer [2002-02-14]

⁷⁶ Brent Scowcroft var säkerhetsrådgivare under Bush seniors administration, och ses som mentor åt den nuvarande säkerhetsrådgivaren Condoleezza Rice. Uttalandet kom i samband med "38th annual Munich Conference on Security Policy" 4 Februari 2002. Scowcroft var där huvudansvarig för den amerikanska gruppen, bestående av 12 medlemmar från den amerikanska kongressen innehållande "politiska tungviktare" inom amerikansk utrikes och säkerhetspolitik.

"US Mission Concerned About NATO Support" Februari 4, 2002.

www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A7564-Feb04?=&printer [2002-02-14]

⁷⁷ Ibid

*"there a big risk of isolationism and unilateral action by the United States... If the Americans come to understand that they don't have a reliable partner they will want to act alone"*⁷⁸

*"risk of an alliance split between military pygmies and an over-fed military giant"*⁷⁹

-NATO:s Generalsekreterare Lord Robinson

Om klyftan avseende militära kapaciteter inte minskas finns det en risk för att USA i framtiden inte kommer att kunna vara kompatibelt med övriga NATO-länder då deras tekniska lösningar inte kommer att kunna "jacka in" i de mer tekniskt avancerade system som USA förfogar över. Det finns de som hävdar att USA redan nått den brytpunkten, och att de övriga allierade inte bidrar på något avgörande vis i Afghanistan, och kommer heller inte kunna göra det i framtida operationer. Det bästa sätt andra länder kan bidra på är att hålla sig ur vägen så att de amerikanska förbanden får svängrum under genomförandet av operationerna. Orsaken till att USA ändå vill ha med sig allierade, bygger på att USA vill ha en så bred internationell politisk uppslutning avseende sin egen förda politik.⁸⁰

Wesley K. Clark⁸¹ menar att uppslutningen från övriga NATO-länder är av oerhört viktig betydelse, även om de europaallierade saknar vissa militära kapaciteter. Detta mot bakgrund av att kriget mot terrorism inte enbart kan vinnas med kulor och bomber, utan att mycket av kriget sker och kommer att ske utanför själva stridsområdet. Informations och underrättelseutbyte, polissamarbete, diplomatiska och politiska åtgärder är exempel på sådant som

⁷⁸ Intervju med Lord Robinson i den Polska tidningen Rzeczpospolita, återgiven i AFP 13 Februari, 2002.

⁷⁸ "European military weakness spurring US unilateralism says NATO chief"
<http://www.afp.com/english/robinson/020213/home/print> [2002-02-16]

⁷⁹ Uttalande av Lord Robinson i The Guardian 7 Februari, 2002.
www.guardian.co.uk/europe/politics/020207/html [2002-02-14]

⁸⁰ Thomas Friedman: "America will be the chef and its NATO allies the busboys who stay to clean up the mess" February 6, 2002 www.guardian.co.uk/usnato/020206/html [2002-02-14]

⁸¹ Wesley K. Clark är den general som tjänstgjorde som högst ansvarig militär chef (Supreme Allied Commander in Europe) för NATO under NATO:s Kosovokampanj.

kommer att vara viktigt i den fortsatta kampen mot terrorismen. Erfarenheterna från Kosovo visar att det enbart är den kraft som finns inbyggd i de konsensusbeslut som NATO fattar, som fått serbledaren Milosevitch till Haagtribunalen. Den kraft som kommer med de politiska beslut som fattas inom NATO, kan inte ens USA mäta sig med. Visst har NATO militära oförmågor, men dessa kan USA hjälpa till med. Det är dags att sluta med sterila teoretiska debatter avseende NATO:s framtid, och istället forma NATO och dess institutioner inför pågående och kommande operationer. Kriget mot terrorismen kräver de allierades medverkan och mekanismen för detta finns inom NATO menar Wesley K.Clark⁸²

Vad avser NATO:s relationer till Ryssland anser USA att dessa ska fortsätta att utvecklas i den positiva anda som präglat samarbetet sedan en lång tid tillbaka.⁸³ Powell menade vidare att de 20 (de 19 allierade samt Ryssland) skall fortsätta att träffas under regelbundna former, flera gånger i veckan.

"Enhance NATO:s partnership with Russia and to build a more open, cooperative and confident relationship that reflects the values and interests we share with Russia"

*-Colin Powell om NATO:s samarbete med
Ryssland*

Vid sidan av NATO:s samarbete med Ryssland är förberedelserna inför NATO:s nästa toppmöte som sker i Prag november månad 2002 det viktigaste i närtid. Under detta toppmöte förväntas NATO godkänna ett program syftande till att bättre hantera terrorhotet⁸⁴. Det är vitalt att de europeiska länder som

⁸² Wesley K Clark: "Neglected Allies" Februari 1, 2002.

www.washingtonpost.com/clark/wp-dyn/A54335-Feb01/printer [2002-02-05]

⁸³ "Powell Press Conference in Brussels at NATO Headquarters" December 6, 2001.

http://www.usembassy.it/file2001_12/alia/a011206.htm [2002-01-14]

⁸⁴ Uttalande av A. Elizabeth Jones Assistant Secretary, Bureau of European and Euroasian Affairs U.S Department of State: "U.S and Europe: The Bush Administration and Transatlantic Relations" March 13, 2002.

inte fullgjort sina åtaganden avseende NATO:s ”Defence Capabilities Initiative” tar krafttag för att åtgärda detta. Detta är viktigt då utvecklingen av nya förmågor är en av de prioriterade frågorna under toppmötet. Den andra viktiga frågan är utvidgningen av alliansen, där nio länder ansökt om medlemskap.

”NATO remains firmly committed to continuing the enlargement process in prague, and that it would continue to anchor the continent’s new democracies firmly in the transatlantic community and to ensure the success of democratic institutions and the democratic transition process”⁸⁵

-Colin Powell om NATO-utvidgningen

4.6 Relationerna till EU

Omedelbart efter attackerna mot USA den 11 september backade EU och samtliga kandidatländer upp USA i dess kamp mot terrorismen. EU och USA kom med ett gemensamt uttalande redan den 20 september 2001, överens om ett antal områden där ett gemensamt samarbete skulle inledas i kampen mot terrorismen.⁸⁶

” The U.S and the EU are committed to enhancing security measures, legislation and enforcement. We will mount a comprehensive, systematic and sustained effort to eliminate international terrorism, it’s leaders, it’s actions, it’s networks.”

-Javier Solana

-Louis Michel

-Chris Patten

-Colin Powell

http://www.usembassy.it/file2002_03/alia/a020313.htm [2002-03-15]

⁸⁵ ”Powell Press Conference in Brussels at NATO Headquarters” December 6, 2001.

http://www.usembassy.it/file2001_12/alia/a011206.htm [2002-01-14]

⁸⁶ Javier Solana (Generalsekreterare och högste företrädare för EU:s gemensamma utrikes och säkerhetspolitik), Louis Michel (Belgiens utrikesminister deltog, då Belgien var ordförandeland i EU för tillfället) Chris Patten (EU:s kommissionär för utrikesfrågor) och Colin Powell (USA:s utrikesminister) gjorde det gemensamma uttalandet: ”Joint U.S.-EU Statement on Combating Terrorism” September 20, 2001.

http://www.usembassy.it/file2001_09/alia/a1092014.htm [2002-02-28]

EU och USA kom överens om att påbörja samarbeten inom följande områden i syfte att minska sårbarheten inom samhället mot terrorismen:

- Flyg och annan transportsäkerhet
- Polis och juridiskt samarbete (EUROPOL och EUROJUST)
- Frysandet av tillgångar kopplat till misstänkta terrorister eller organisationer inom EU hela område
- Försvårandet av annat stöd till terrorister, t.ex. försvårande av penningtvätt och penningtransaktioner.
- Ökad exportkontroll
- Ökad gränskontroll
- Utbyte av underrättelser mellan polis och åklagarämbetena inom EU och mellan EU och USA

Samarbetet mellan USA och EU avseende den gemensamma kampen mot terrorismen kom under de tre första månaderna efter terrorattackerna att intensifieras. Möten skedde på statschefs och ministernivå i en relativt stor omfattning. Redan i december månad 2001 hade samarbetet rönt stor framgång inom alla de områden som EU och USA tidigare aviserat att man skulle samarbeta inom.⁸⁷

Efter president Bushs ”State of the Union-tal blev det dock frostigare i relationerna mellan EU och USA, då USA från många håll inom EU uppfattades som alltför unilateristiskt och enkelspårig i dess kamp mot terrorismen. Den franske utrikesministern Védrine var kanske den som uttalade sig mest negativt om USA och dess ”evil of axis-fras”⁸⁸

87 Rockwell Schnabel: ”U.S Ambassador to EU on terrorism, Trans-Atlantic Cooperation” December 13, 2001. Text taget från artikel i tidningen *European Voice* som finns att tillgå på bifogad hemsida. <http://www.usembassy.it/policy/topics/useu/archive.htm> [2002-01-18]

88 Suzanne Daley: ”French Minister Calls U.S. Policy “Simplistic” Februari 7, 2002. www.nytimes.com/2002/02/07/international/europe/16/VEDR.html [2002-02-10]

"Today we are threatened by a new simplistic approach that reduces all the problems in the world to the struggle against international terrorism. This is not well thought out."

"European countries do not agree with the White House Middle East policy and think it is a mistake to support it"

*-Mr Védrine, Frankrikes utrikesminister efter
Bush:s "State of the Union-tal"*

"The danger of US global unilateralism"⁸⁹

-Javier Solana

Att USA likställde Iran med Irak väckte också stor irritation inom EU, då ett samarbete mellan EU och Iran, syftande till bättre relationer inom ekonomi, terroristbekämpning och mänskliga rättigheter redan hade inletts.⁹⁰ Både företrädare för EU och det kommande ordförandelandet Spanien uttalade sig emot denna liknelse.⁹¹ Motreaktionerna från USA:s håll var relativt avmätta, och företrädare för den amerikanska administrationen slöt istället upp bakom president Bush och hans tal⁹².

"That there are strong points of view in Europe against our point of view...i hear them wheter i appreciate them or not, that is part of diplomacy, that is how friends work together"

-Colin Powell

⁸⁹ Uttalanden gjorda i The Guardian 7 februari, 2002.

www.guardian.co.uk/solana/0,8574,743944,00.html [2002-02-12]

⁹⁰ Suzanne Daley: "French Minister Calls U.S. Policy "Simplistic" February 7, 2002

www.nytimes.com/2002/02/07/international/europe/16/VEDR.html [2002-02-10]

⁹¹ Ibid (Uttalanden i artikeln citerar officiella källor inom EU och Spaniens utrikesminister Josep Piqué)

⁹² Ibid

Vad avsåg EU:s utveckling av en CESDP menade USA att man stödjer utvecklingen av denna på samma sätt som tidigare. D.v.s. att EU utvecklar en militär förmåga att agera med, i ett operationsområde där NATO som helhet valt att inte engagera sig i, eller ett operationsområde som NATO lämnar över till EU. USA framhöll operation ”Task Force Fox” som Tyskland leder i Makedonien, som en bra modell där EU, NATO och OSCE samarbetar inom krishanteringsområdet. Ett annat bra exempel enligt USA, är att EU tar över polissionen i Bosnien.⁹³

4.7 Relationerna till Ryssland

Rysslands president Putin, var den första utländska ledaren som ringde president Bush efter terrorattackerna mot USA den 11 september, och har sedan dess varit en trogen supporter till USA i kampen mot den internationella terrorismen.⁹⁴ USA har sedan terrorattackerna utökat sina relationer med länder i central asien, som t.ex. Uzbekistan, Kazakhstan, Tadjikistan och Turkmenistan. För ett år sedan hade Ryssland förmodligen protesterat våldsamt mot en sådan utveckling, men efter 11 september händelserna ser Ryssland på saken ur ett annat perspektiv. Rysslands utrikesminister Ivanov förklarade rysslands syn på den amerikanska utbredningen inom traditionellt ryska intresseområden i samband med en intervju.⁹⁵

Question: "aren't you worried about the Americans having a presence in that part of the world?, They are the enemy."

Answer: "Wrong. The enemy is fundamentalism. The enemy is terrorism, the enemy is drugs, the enemy is smuggling. Now we are aligned, we are allied, with the Americans in meeting this common threat"

- Igor Ivanov Rysslands utrikesminister

⁹³ Uttalande av A. Elizabeth Jones Assistant Secretary, Bureau of European and Euroasian Affairs U.S Department of State: "U.S and Europe: The Bush Administration and Transatlantic Relations" March 13, 2002.

http://www.usembassy.it/file2002_03/alia/a020313.htm [2002-03-15]

⁹⁴ "Powell Sees Relationship With Russia, China Moving Forward" Februari 13, 2002.

http://www.usembassy.it/file2002_02/alia/a2021305.htm [2002-02-20]

⁹⁵ Ibid

Utöver den gemensamma kampen mot internationell terrorism, har relationerna med Ryssland efter 11 september präglats av diskussioner inom tre områden: Nedrustningsfrågor, det utökade samarbetet med NATO samt dess utvidgningsprocess och diskussioner om den fortsatta kampen mot terrorism innefattande ett ev angrepp på Irak.

President Bush meddelade den 13 december 2001, officiellt Ryssland att USA drar sig ur ABM-avtalet från år 1972.⁹⁶ De bakomliggande orsakerna är enligt Bush att ABM-avtalet hindrar USA att skydda det amerikanska folket gentemot attacker från terrorister och skurkstater. Avtalet slöts med Sovjetunionen under de förhållanden som rådde mellan USA och Sovjetunionen under det kalla kriget. Sovjetunionen existerar inte längre, och det klimat som rådde mellan länderna då, existerar inte i dag mellan USA och Ryssland säger Bush.

” Today, as the events of September the 11th made all too clear, the greatest threat to our countries come not from each other, or big powers in the world, but from those strikes without warning, or rouge states who seek weapons of mass destruction. We know that the terrorists, and some of those who support them, seek the ability to death and destruction to our doorstep via missile. And we must have the freedom and flexibility to develop effective defences against those attacks. Defending the American people is my highest priority as commander in Chief, and I cannot and will not allow United States to remain in a treaty that prevent us from developing effective defence. At the same time, the United States and Russia have developed a new, much more close and constructive relationship. We are moving to replace mutually assured destruction with mutual cooperation ”⁹⁷

*- President Bush om tillbakadragandet från
ABM-avtalet*

Även om Ryssland menar att det var ett misstag från USA:s sida att säga upp ABM-avtalet, så har Ryssland ingen möjlighet att förhindra detta. Detta faktum

⁹⁶ ”Remarks by the President on National Missile Defence” December 13, 2001.
www.whitehouse.gov/news/releases/2001/12/20011213-03.html [2002-01-16]

⁹⁷ Ibid

har inte hindrat USA och Ryssland att förbereda ett nedrustningsavtal inför toppmötet i Moskva under maj månad 2002, mellan Bush och Putin. Tanken är att de bägge ledarna skall underteckna ett avtal som inom en tioårsperiod innebär att USA och Ryssland minskar antalet strategiska stridspetsar från nuvarande 6000, ner till ca 2000 stridspetsar på vardera sidan.⁹⁸ Dock återstår en del oklarheter att lösa innan ett avtal kan komma till stånd⁹⁹. Ryssland vill ha ett ”legalt bindande dokument”, där USA vill ha en mer öppen skrivning. USA vill heller inte förstöra stridspetsarna utan istället nedmontera dessa och ha dessa som en reserv. Ryssland å andra sidan kräver att stridspetsarna skall förstöras. Dessutom måste avtalet konstrueras så att det tidsmässigt löper över den period som de bägge presidenterna för tillfället är valda för¹⁰⁰.

”The two presidents had agreed that they would like to have something that would go beyond their two presidencies”

*-Donald Rumsfelt om förberedelserna inför
toppmötet i Moskva*

Det alltmer utökade samarbetet mellan Ryssland och NATO, det s.k. 19+1, eller som det också kallas ”NATO at 20”, har inneburit en del kritik mot Putins alltför västvänliga politik på hemmaplan.¹⁰¹ För att visa sitt stöd för Putin har Tjeckiens president Havel skickat en formell inbjudan till Putin att delta i NATO-mötet som genomförs i Prag november månad 2002.

Avseende ett eventuellt angrepp från USA mot Irak anser Ryssland att det skulle vara ett misstag, då det inte finns något bevis på att Irak skulle vara sammankopplat med al Qaida på något vis. Ryssland menar vidare att ett

⁹⁸ Barry Schweid: ”Powell meets Russian Prime Minister” Januari 31, 2002.
www.washingtonpost.com/ad4/wp-dyn/A5866-Jan31 [2002-02-04]

⁹⁹ Walter Pincus: ”U.S.-Russia Nuclear Talks Seek Pacts for Bush Trip”. Januari 17, 2002.
www.washingtonpost.com/ad4/wp-dyn/A4555-Jan17 [2002-02-03]

¹⁰⁰ ”US-Russian nuclear weapons deal may be ready by May.” March 14, 2002.
<http://news.ft.com/home/nucleardeal/rw/> [2002-03-20]

¹⁰¹ ”West offers Putin support as criticism grows in Moscow” Januari 25, 2002.
www.nytimes.com/2002/01/25/international/russia/15/PUTI.html [2002-02-10]

angrepp, skulle riskera att koalitionen mot internationell terrorism faller samman. Om något angrepp skall ske i framtiden måste det i så fall vara sanktionerat av FN,¹⁰²

”any action taken by the states and international organization against terrorists, including the use of force, should be based on norms and principles of international law”

-Sergei Ivanov, Rysslands försvarsminister om planerna på en attack mot Irak

Moskva är optimistiska inför möjligheten att Irak återigen släpper in FN:s vapeninspektörer.¹⁰³

USA:s biträdande försvarsminister Wolfowitz menar å sin sida att ett FN-mandat inte är nödvändigt, då USA faktiskt agerar i självförsvar.¹⁰⁴

”I take a strong exception to the view that we need a U.N. mandate to act. We were attacked, and an attack on one is all the justification we need to take action to defend all of us... Our approach has been to aim at prevention and not merely punishment. We are at war. Self-defence requires prevention and sometimes pre-emption”

- Paul D. Wolfowitz USA:s Biträdande försvarsminister svar på Ivanovs uttalande

Att USA inte fördömer terroristerna i Tjetenien på samma vis som USA fördömer al Qaida är också något som retat upp försvarsminister Ivanov. Ivanov menar att USA har ”dubbla standards” vad avser benämningen på terrorister. Ryssland anser att Saudiarabien är ett land som aktivt stöder rebellerna i Tjetenien, och därför borde ses som terroristsympatisörer.¹⁰⁵

¹⁰² Steven Erlanger: ”Russian Aide Warns U.S. Not to Extend War to Iraq” Februari 4, 2002. www.nytimes.com/2002/02/04/international/russia/18IVAN.html [2002-02-09]

¹⁰³ Ibid

¹⁰⁴ Ibid

¹⁰⁵ Ibid

USA har vad avser Rysslands agerande i Tjetjenien inte dragit sig för att anklaga Ryssland för bristande respekt för de mänskliga rättigheterna i Tjetjenien.¹⁰⁶

"Russian forces in Chechnya demonstrated little respect for basic human rights"

US State Dep annual human rights report

Den ryska utrikesministerns kommentar till rapporten löd:¹⁰⁷

The report is odious, and written as if the events of Sept.11, 2001, had not occurred"

- Rysslands utrikesminister Igor Ivanov

Oaktat den ibland hårda retoriken mellan USA och Ryssland, är bedömningen bland analytiker¹⁰⁸ att Putin inte kommer att tillåta att någonting kommer emellan det goda samarbete som nu upparbetats mellan USA och Ryssland.

"Russia's first objective is not to allow this military action in Iraq – whatever it might be – to jeopardize the level of US-Russia relations that has been achieved"

-Oksana Antonenko Rysslandsanalytiker

"Russia is quite fed up with Hussein anyways. The judgement in the Kremlin is that if the US commits very strongly to action against Iraq, Russia would work within the broader coalition"

-Oksana Antonenko Rysslandsanalytiker

¹⁰⁶ Utdrag ur "US State Department's annual human rights report", återgiven i tidningen Christian Science Monitor 13 Mars, 2002.

¹⁰⁷ Christian Science Monitor 13 Mars, 2002.

¹⁰⁸ Oksana Antoneko, Rysslandsexpert vid International Institute of Strategic Studies in London. Strobe Talbott, fd biträdande utrikesminister i USA, numera chef för Yale Center for the Study of Globalization in New Haven, Conn. Dmitri Trenin expert på ryska policyfrågor och som är verksam vid Carnegie Endowment for International Peace i Moskva. Återgivna i Christian Science Monitor 13 Mars, 2002.

“Russians also see Saddam Hussein as dangerous, but they also have very real economic interests. Even more important is that Russia not be yet again left aside, while Uncle Sam struts his stuff”

*- Strobe Talbott före detta biträdande
utrikesminister USA*

“The Kremlin has invested so much in this pro-American, pro-West posture, if it opposes the US on a marginal issue like Iraq, that investment will go up in smoke...Russians will not be enthusiasts of the operation in Iraq, but they are realizing that their opposition will reap no benefit. You only get your money if you play along with the US. You will get nothing if you oppose them”

- Dmitri Trenin Rysslandsexpert

Att Bush och Putin verkligen vill utöka ett nära samarbete, byggt på förtroende och en gemensam kamp mot olika hot visar ett antal uttalanden som kommit från de bägge presidenterna på varsitt håll, men även i gemensamma uttalanden.¹⁰⁹

“ Neither country regards the other as an enemy or threat, we are agreeing on to create a new strategic framework to deal with 21st century threats to peace, implement substantial reductions in strategic offensive weapons, enhance the relationship between NATO and Russia.. The United States and Russia have overcome the legacy of the Cold War. We are determined to work together, and with other nations and international organizations, including the United Nations, to promote security, economic well-being, and a peaceful, prosperous, free world”

*-Presidenterna Bush och Putin i ett
gemensamt uttalande om de nya amerikansk-
ryska relationerna.*

¹⁰⁹ “Bush-Putin Joint Statement on New U.S-Russian Relationship” November 13, 2001.
<http://usinfo.state.gov/regional/eur/russia/relationship.htm> [2002-02-06]

4.8 Slutsatser ”Bushism”

Även om det vid en första anblick, kan se ut som att Bush-administrationen inte har någon klar strategi, för att bekämpa al-Qaida och liknande grupper, kan man ändå börja skönja en utveckling mot en ny U.S. Grand Strategy.

State of the Union-talet och den föreslagna budgeten speglar som helhet Bushadministrationens politiska strategi. Försvaret av USA står överst på Bush-administrationens agenda, vilket gör att alla andra utrikespolitiska intressen kommer i andra hand. USA har all anledning att tro att al-Qaida eller andra USA-fientliga organisationer vill slå till mot USA igen. Om dessa organisationer lyckas komma över massförstörelsevapen kan miljoner amerikaners liv snart komma att sväva i livsfara. Det är denna hotbild vi måste beakta för att förstå att USA är berett att vidta åtgärder, även extrema sådana för att försvara sig mot detta hot. Försvaret av USA kan inte enbart reduceras till att utrota al-Qaida, då andra terroristgrupper redan finns eller kan komma att uppstå, som har samma målsättning som al-Qaida. Mot bakgrund av detta kan vi t.ex. se i State of the Union-talet tre strategiska målsättningar ta form.

1. Splittra upp och om möjligt utrota al-Qaida för att vinna tid, för en mer långsiktig lösning.
2. Förhindra och försvåra för al-Qaida och andra grupper att erhålla något stöd i andra länder, där de kan tänkas organisera, träna och planlägga nya terroråd.
3. Begränsa hotet från al-Qaida och andra grupper, genom att systematiskt eliminera massförstörelsevapen, eller utvecklingen av sådana vapen i stater som kan tänkas ge stöd åt al-Qaida och liknande grupper

Vad gäller t.ex. Irak så är det alltså troligt att USA attackerar Irak, om bevis finns för att Irak har eller är på väg att utveckla massförstörelsevapen.

Uttalandet från president Bush, att USA inte fransäger sig möjligheten att t.o.m. använda sig av kärnvapen om USA inte lyckas bekämpa sådana

anläggningar med konventionella vapen, stämmer väl överens i denna nya strategi.

*"all options are on the table, including nuclear weapons to confront states that threaten to use weapons of mass destruction... He (Saddam Hussein) is a problem, and we're going to deal with him."*¹¹⁰

- President Bush 14 mars 2002

Utöver de tre utpekade staterna (Irak, Iran och Nord-Korea) förbereder USA åtgärder och attacker mot al-Qaida och andra grupper som kan tänkas ha tagit sin tillflykt till andra länder. USA har nu styrkor grupperade i områden och världsdelar där USA tidigare inte haft förband. Enligt State of the Union-talet och ett antal uttalanden från Bush-administrationen kommer USA vid lämpligt tillfälle att attackera terrorister och deras lager oavsett var dessa är lokaliserade någonstans. Om USA har det aktuella landets stöd för en sådan aktion, kommer detta stöd att vara välkommet. Men även om landet inte stödjer en sådan aktion kommer detta inte hindra att USA agerar unilateralt ändå. Om landet motsätter sig en aktion från USA:s sida kommer landet att betraktas som ett fientligt land, och dess militära styrkor kommer även då att vara föremål för en attack.

USA har sedan andra världskriget varit allierad med många länder, inte minst i Europa. Om de allierade i dag inte kan bidra med materiel i syfte att fysiskt skydda USA, eller för att stödja en operation mot Irak, vad ska då USA ha allierade till? Om de allierade i Europa inte kan se den hotbild i form av massförstörelsevapen som USA ser i Irak, kan USA komma att ifrågasätta nyttan av en allierad som motsätter sig åtgärder syftande till att fysiskt skydda USA. Tidigare har USA bedömt de allierades vilja att hjälpa USA mot Sovjetunionen. Idag bedöms de allierades vilja att kämpa med USA mot al-Qaida och andra hot som fysiskt hotar USA. Denna kamp bedrivs inte enbart med militära medel, utan har en bredd av ekonomiska, juridiska och polisiära

¹¹⁰ Dana Milbank "U.S. Will Take Action Against Iraq, Bush Says" March 14, 2002.
www.washingtonpost.com/ab/wp-dyn/A8756-Mar14 [2002-03-29]

medel. Alla åtgärder har till syfte att begränsa, försvåra och utrota al-Qaida och liknade grupper. Det som är det viktiga att komma ihåg är att det inte finns någon begränsning eller att någon åtgärd som är för extrem för att skydda USA.

Denna förändring i U.S. Grand Strategy baseras på antagandet att USA:s intressen i grunden kommit att förändrats av al-Qaida. Ett extraordinärt hot har uppstått, och en extraordinär lösning är att vänta. USA är i dag den enda globala supermakten med en global strategi. USA är i dag i huvudsak beroende av sin militära förmåga, före sin diplomatiska och ekonomiska förmåga för att genomdriva sin strategi. Även om roten till attackerna mot USA grundar sig i orättvisor, fattigdom och förtryck, så kommer kampen mot detta att pågå i generationer. Idag står USA inför ett hot som kan komma att utlösas inom månader eller inom de närmsta åren. Även om det skulle vara möjligt att bekämpa den globala fattigdomen, finns det idag inte tid för detta, utan USA väljer istället ”kärnan” före ”moroten” som verktyg i sin globala strategi.

“Bushismen” som strategi präglas av att skyddet av hemlandet och dess medborgare överrids alla andra intressen såväl utrikes som inrikespolitiskt. Den alltmer uppvaknade ”nyheten” att USA på hemmaplan faktiskt riskerar att attackeras av massförstörelsevapen inom några år har skakat om och väckt upp Bushadministrationen till den milda grad att ingen åtgärd kan tyckas för extrem för att skydda USA, dess medborgare och dess intressen. Attackerna den 11 september 2001 har inneburit att Bush-administrationen idag är på väg att omdefiniera sådant som tidigare inte låtit sig förändras. Idag kan vi skönja en tydligare tyngdpunktsförskjutning från diplomati/ekonomi mot militära förmågor, vad avser USA:s nyttjande av olika medel för att genomdriva sin politik. Synen på allierade är också på väg att förändras, då en allierad förväntas backa upp USA mot ett hot eller en stat som hotar USA rent fysiskt. Detta kan komma att innebära att Ryssland och andra forna östländer får en ökad betydelse och kommer att erhålla ett utökat samarbete med USA, jämfört

med traditionella västallierade. USA förbehåller sig även rätten att agera unilateralt var än det kan komma att ske i världen, då USA agerar i självförsvar, samt att USA som den enda supermakten har förmåga att agera på detta vis. Detta agerande kan komma att innebära att FN, OSCE och andra aktörer kan komma att spela en allt mindre roll i världspolitikens roll, speciellt då USA:s intressen står på spel. Att USA även i framtiden är i behov av allierade för att genomföra olika åtgärder råder det enligt mitt förmenade inget tvivel om. Men dessa allianser kommer förmodligen att se väldigt annorlunda ut, beroende på vilken plats USA väljer att agera på. Att vi i framtiden kommer att se en global allians, liknande den som sattes samman mot Talibanregimen i Afghanistan, tror jag inte kommer att uppstå igen. Undantaget är om extrem situation uppstår som t.ex. att Irak i närtid attackerar Saudiarabien, Kuwait eller Israel med massförstörelsevapen. Vad vi istället kan förvänta oss att se är olika formationer i alliansbyggandet, med det övergripande syftet att USA får ett bättre fysiskt skydd på kort eller lång sikt. I detta är det inte otroligt med oheliga allianser, så länge USA får ut mest av detta. USA är idag den enda supermakten och enligt Budgetförslaget och uttalanden inför framtiden, så pekar allt på att USA strävar efter att utöka försprånget inom alla områden jämfört med övriga världen. USA kan i dag sägas vara mer starkt än det Romerska riket eller det Brittiska imperiet under dess glansdagar. USA är i dag på god väg att utveckla ett "powerplay" som i all sin enkelhet går ut på att antingen är man med eller emot USA. Är man med finns det goda utvecklingsmöjligheter för det aktuella landet vad avser samarbete med USA, är den aktuella staten emot USA, så kommer USA att göra allt i sin makt för att begränsa det landets utveckling. USA har inte kommit därhän än så länge, men det finns tendenser som pekar på en sådan utveckling. (Se vidare Isolationistisk Primacy)

"The United States of America will not permit the world's most dangerous regimes to threaten us with the world's most destructive weapons."

-President Bush

5. Morgondagens U.S. Grand Strategy

5.1 Isolationistisk Primacy

Jag har valt att kalla detta alternativ för Isolationistisk Primacy. Detta har jag gjort då jag anser att den ordinarie förklaringen till Primacy enligt Barry Posen¹¹¹ inte riktigt räcker till för att beskriva detta vägval. Att det är svårt att benämna de olika alternativen, har sin grund i att det finns inslag av flera strategier i den politik som USA genomför. Den förändring som den amerikanska storstrategin genomgått efter 11 september-händelserna, och som jag beskrivit i kap 4 är omfattande. Dagens "Bushism" skiljer sig markant från tidigare storstrategier. I kapitel fyra finns uttalanden och inriktningar från den amerikanska administrationen som tyder på att president Bush inte kommer att vika av från den inslagna vägen. Detta skulle i så fall innebära ett allt mer ökad global roll för USA, dock inte nödvändigtvis multilateral i sin utformning. En amerikansk politik som har primacy som strategi, skulle i så fall innebära att USA gör allt för att motverka att en konkurrerande supermakt uppstår. Då det inte finns något sådant hot att bekämpa, ersätts i så fall detta hot med kampen mot terrorism och skurkstater. Det fysiska hotet mot USA är i dag lika reellt som under kalla krigets dagar, då skurkstater kan komma att utveckla massförstörelsevapen. Företrädarna för detta alternativ menar att säkerheten för USA är det primära. USA skulle i detta fall göra allt i sin makt för att förhindra en utveckling som kan hota USA:s möjlighet att uppträda som en global hegemon. Företrädarna för denna utveckling menar att denna position även gynnar den övriga världens intressen. I en traditionell isolationistisk politik skulle USA ha minskat sitt militära engagemang globalt, då kostnader för det militära försvaret istället skulle ha satsats på att utveckla den egna ekonomin. I detta alternativ är förhållanden de omvända. USA investerar allt mer pengar i sin militära maktapparat och utökar sitt militära engagemang globalt.

¹¹¹ Posen, Barry R, and Andrew L Ross, *Competing U.S Grand Strategies*, in Lieber, Robert J., *Eagle Adrift: American Foreign Policy at the End of the Century* (New York: Longman 1997)

5.2 Selective Engagement

Detta vägval för U.S. Grand Strategy bygger på Barry Posens artikel i *International Security*¹¹². Posen menar att Selective Engagement som strategi innehåller de faktorer som krävs för att bekämpa den internationella terrorismen på ett effektivt sätt. Strategin bygger på maktbalansen mellan USA och framförallt Europa och Östasien. Allianser är viktiga för stabilitet och jämvikt i det internationella systemet. Detta är ett intresse som andra delar. I denna strategi är de svaga staterna återförsäkrade hos USA, medan de aggressiva staterna skall avskräckas. Skyddet av det egna territoriet får inte eftersättas. Denna strategi kräver väl avvägda prioriteringar. Strategin innebär att USA inte söker makt för sin egen vinning, eller försöker ändra den internationella politikens spelregler. USA:s positioner i Persiska viken och Mellersta Östern är centrala element i denna strategi. Dessa positioner har al-Qaida som mål att ändra på. Al-Qaida vill att USA får ett minskat inflytande i området, vilket skulle kunna innebära en farlig utveckling. Den mest aktuella faran är utvecklingen mellan Israel och Palestinierna, men det finns andra potentiella faror såsom ett krig mellan Irak och Saudiarabien. Selectiv Engagement som strategi kräver dock omfattande förändringar på en rad områden för att på ett effektivare sätt bekämpa den internationella terrorismen. Förändringar inom den amerikanska säkerhetsapparaten omfattande inhämtandet av underrättelser och bearbetning av dessa krävs. Därför är det viktigt med allierade för att få tillgång till mer underrättelser. Om samarbetet fortsätter att utvecklas på det sätt som redan påbörjats inom områden som polis och rättsväsende, innebär det i sin tur att risken för en unilateral-isolationistisk politik från USA:s sida minskar. USA måste fortsätta att satsa på den egna militära utvecklingen, och bibehålla en hög beredskap för att kunna genomföra insatser. Även om politikerna är villiga att ta förluster i en större utsträckning

¹¹² Posen, Barry R, *The Struggle against Terrorism, International Security* Volyme 26 Number 3, Winter 2001/02 (MIT Press, Cambridge, MA 02142)
Barry R Posen is Professor of Political Science at MIT and a member of the Defence and Arms Control Studies Program.

än tidigare, så gör USA allt de kan i sin militära satsning, för att därigenom bli så överlägsna, och då minimera förlusterna. Om den amerikanska administrationen eftersträvar en bred uppslutning från allmänheten och från världen i övrigt i kampen mot terrorism, måste USA svara på en lång rad frågor. Dessa frågor rör USA:s kommande utrikes och säkerhetspolitik och bör diskuteras med allierade, säkerhetsorganisationer och det amerikanska folket.

5.3 International Primacy

Detta vägval för U.S. Grand Strategy bygger på Stephen Walts artikel i *International Security*¹¹³. International Primacy bygger på i stort sett samma tankar som Selective Engagement, men alternativet uppmanar till en större global roll för den enda supermakten USA. Det primära målet är att förhindra att en konkurrerande supermakt uppstår. Företrädarna för denna position menar att det inte är enbart för USA:s intressen som nationen skall bibehålla sin överlägsna position, då övriga världens intressen gynnas om USA bibehåller sin överlägsna position. Walt menar att vissa åtgärder måste vidtas för att USA skall bibehålla sitt globala engagemang till en rimlig kostnad. Dessa åtgärder går ut på att få USA:s dominans accepterad av den övriga världen i en större omfattning, än vad som är fallet idag. För det första borde USA förlita sig mer på multilaterala organisationer, även om detta innebär att handlingsfriheten i den amerikanska säkerhetspolitiken begränsas för en tid. Institutioner är användbara då de kan bromsa en stats uppträdande, men framförallt så fördelas ansvaret för en internationell insats, vilket reducerar risken för anti-amerikanska motåtgärder. För det andra så måste USA agera med en större portion ödmjukhet och generositet gentemot andra stater. Då USA vägrar att skriva under Kyoto-avtalet och då USA river upp ABM-avtalet, är det inte konstigt att USA uppfattas som egoistiskt. USA måste använda sig av sitt ekonomiska överskott för att i en större omfattning än tidigare hjälpa fattiga

¹¹³ Walt, Stephen M, Beyond bin Laden, *International Security* Volyme 26 Number 3, Winter 2001/02 (MIT Press, Cambridge, MA 02142)
Stephen M Walt is Professor of International Affairs at the John F. Kennedy School of Government, Harvard University

länder att utvecklas. Avslutningsvis borde USA fördela ansvaret för internationell säkerhet till säkerhetsorganisationer i en större omfattning än i dag, och samtidigt reducera sin framskjutna militära basering i omvärlden. Detta skulle innebära att USA reducerar sitt engagemang på Balkan och i andra områden, för att låta regionala säkerhetsorganisationer och länderna själva ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Detta innebär inte att USA blir mer isolationistisk, men att USA reducerar sin framskjutna militära position.

5.4 Engagement & Enlargement

Detta var Clintonadministrationens Grand Strategy och den har även benämnts som ”Selective (but Cooperative) Primacy”. Denna strategi var utgångsläget för Bush då han tog över presidentämbetet från sin föregångare Clinton. Den redovisas för att läsaren skall kunna få en uppfattning om hur strategin förändrats mellan de bägge partiskiljande administrationerna, även om just denna förändring inte ligger inom uppgiften för denna uppsats.

Clintonadministrationen tog tydligt avstånd från isolationism och ”Engagement” sågs som synonymt med en aktiv internationalisering, medan ”Enlargement” innebar en utökad demokratisering, skydd av mänskliga rättigheter och upprätthållandet av fria handelsmarknader.¹¹⁴ För Clinton var NATO grunden för det amerikanska engagemanget i Europa och även för den transatlantiska säkerheten. Clintonadministrationen var dock tvungen att anpassa sin utrikespolitik och kritiker menar att den snarare var en blandning av målsättningarna för de tre strategiska vägvalen: Primacy, Cooperative Security och Selective Commitment.¹¹⁵

¹¹⁴ The White House, *A National Security Strategy for a New Century*, (December, 1999), s 2

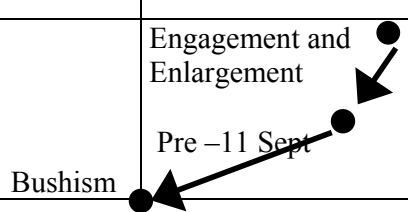
¹¹⁵ Jämför Lars Maddox: 1999, s 12

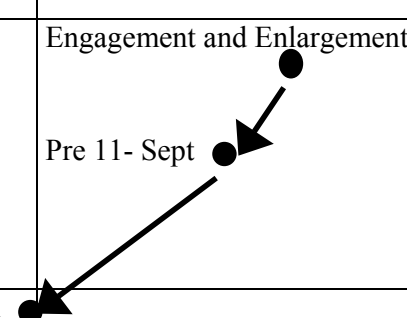
5.5 Slutsatser ”Neoisolationism eller liberal internationalism?”

Vilken Grand Strategy är det USA egentligen håller på att utveckla som en följd av terrorattackerna den 11 september 2001? Frågan är berättigad då uttalanden från olika företrädare inom administrationen tidigare under året har pekats åt olika håll. I dag har olikheterna i uttalandena blivit färre, och vi ser en alltmer likriktad politik. En politik som i allt väsentligt innebär att USA i dag går en alltmer ensam väg. Är detta ett medvetet val, där USA kanske bedömer sin styrka som fullt tillräcklig i alla situationer, eller är det ett sätt att pröva sig fram i hitintills obruten terräng. Även om USA kan uppfattas som alltmer isolationistisk, så lyfter Bush-administrationen gång på gång fram betydelsen av allierade och en global uppslutning i kampen mot terrorismen. Är detta något USA bara gör för att skapa en legitimitet för sitt agerande? Eller är USA verkligen intresserad av att göra gemensam sak med övriga världen i kampen mot terrorismen, även om det för tillfället är USA som faktiskt utstår det största hotet. Om politiken sedan förs på det multilaterala sätt som Bushadministrationen säger sig vilja göra, kommer självklart att visa sig längre fram. Är den hårda retoriken som nu förs fram av Bush-administrationen gentemot Irak och andra stater som misstänks stödja terrorism i en eller annan form, av övergående slag? Eller kommer vi att se en mer multilateral politik, när förhållandena normaliseras, om de nu kommer att göra det. Om Bush-administrationen väljer en mer unilateral hållning gentemot Irak, kanske med stöd av England, hur kommer då att förhållandena till FN, OSCE, allierade i Europa m.fl. att påverkas, och anser USA att detta i så fall är värt det? Om USA nu håller på och formar sin strategi inför fas två i kampen mot terrorismen, finns det då några tankar på hur detta påverkar relationerna till övriga världen inför fas tre, och innebär detta övervägande i så fall att vi får se en mindre hård approach från USA:s sida än den som för tillfället råder? Detta avsnitt innehåller mer frågetecken än slutsatser, och detta visar hur komplex den säkerhetspolitiska omvärlden är, och hur svårt det är att välja ett alternativ och en handlingslinje för bedrivandet av den egna strategin.

6. Analys

6.1 Förändringar av U.S Grand Strategy som en följd av 11 September

<u>Nachts modell</u>	Unilateral	Multilateral
Heavy involvement		Engagement and Enlargement
Selective Involvement		

<u>Maddox modell</u>	← Isolationism	Internationalism →
↑ Idealism		Engagement and Enlargement
↓ Realism		

Bushadministrationen ”ärvde” Clintonadministrationens Grand Strategy. Att någon snabb och stor förändring avseende detta skulle ske snabbt var det få som väntade sig. Relationerna med NATO, EU, Ryssland och den övriga omvärlden syntes på det hela taget mer eller mindre oförändrad. Dock fanns det ett antal uppseendeväckande unilaterala uttalanden och ageranden¹¹⁶ från Bushadministrationen som pekade på att administrationen var på väg bort från Clintons strategi ”Engagement and Enlargement”. Riktningen på den nya kursen var inledningsvis svår att bestämma då administrationen inte hade hunnit ”sätta sig” ordentligt innan 11 september inträffade. Kursen syntes peka på en riktning med mer unilateristiska inslag, fast med ett bibehållande av allierade och andra viktiga länder. Internationella organisationer som FN och OSCE syntes spela en mindre viktig roll i Bushadministrationens ögon, och detta kan tolkas som att USA i en större omfattning än tidigare ville lita mer på sina egna resurser än på den politiska styrkan i de internationella organisationerna.

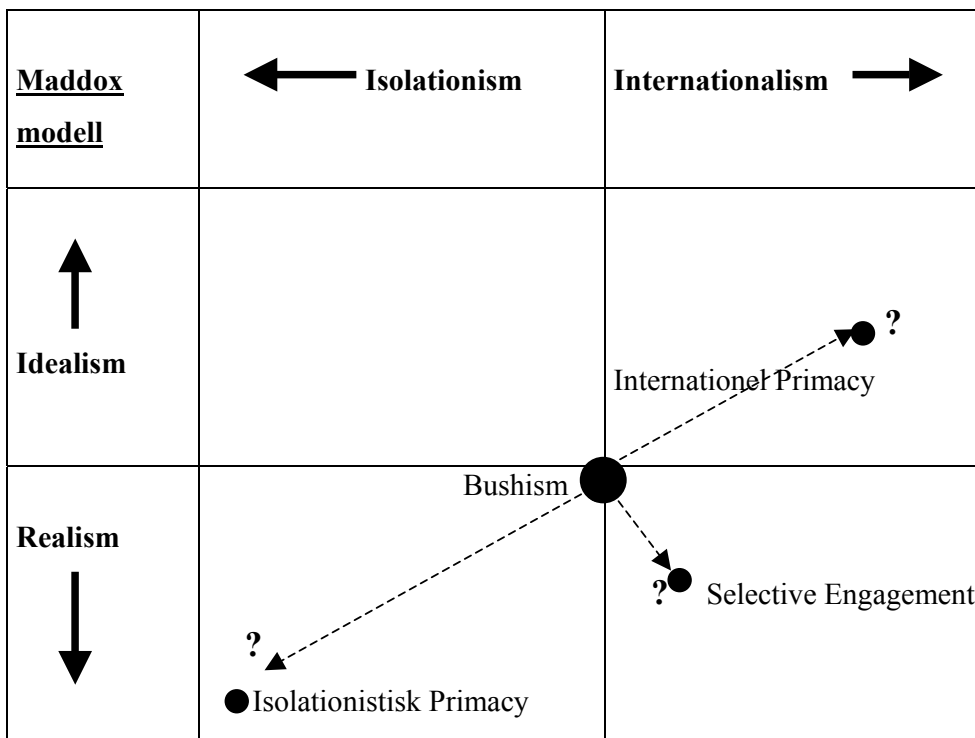
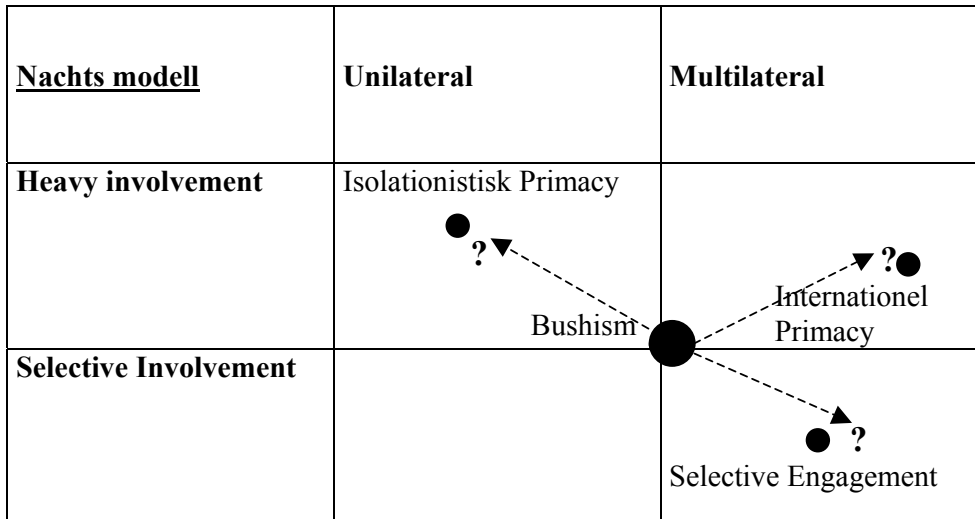
När terrorattackerna sker den 11 september 2001 präglas perioden initialt efteråt, av en tillbakagång till Clintons strategi. Den globala koalitionen mot terrorn under amerikansk ledning är honnörsmärket för dessa 3-4 månader, men kan mer ses som en parentes i den amerikanska strategin.

Efter President Bush State of the Union-tal, 29 januari 2002 och den föreslagna budgeten, som innebär en ökning av försvarsutgifterna med 14 procent, pekar kursen återigen mot en mer unilateral hållning. Den strategi som råder idag har jag benämnt ”Bushism” och den präglas av en hårdare retorik från den enda kvarvarande supermakten. I denna strategi har USA valt att

¹¹⁶ Se mitt eget kapitel 3. USA skriver inte på Kyoto-avtalet och annonserar även att USA kommer att dra sig ur ABM-avtalet, då detta hindrar utvecklingen av SDI.

engagera sig i ett antal utvalda länder. Länder där USA på ett eller annat vis kan hjälpa värdnationen att hantera sina terroristorganisationer, som i förlängningen kan komma att innebära ett hot mot USA. President Bush har också med sitt State of the Union-tal ökat pressen på stater som i en eller annan form stöder terrorism eller som kan tänkas utveckla massförstörelsevapen. Trycket har inte bara ökat gentemot ”skurkstater”, utan även mot allierade och andra vänligt sinnade stater. Detta eftersom Bushadministrationen bedriver en retorik som i mångt och mycket går ut på att man antingen stöder USA, eller så är man emot USA. Säkerheten för den amerikanska kontinenten och dess befolkning är den övergripande målsättningen i ”Bushismen”, och alla andra hänsynstagande är underordnat detta faktum.

6.2 Alternativa utvecklingsmöjligheter för U.S Grand Strategy fram till år 2010

Om vi utgår från "Bushismen", som är den strategi som råder för tillfället, ser jag tre olika utvecklingsmöjligheter. Det första alternativet innebär att den amerikanska administrationen fortsätter på den inslagna vägen, som idag präglas av hård retorik. Detta kan i så fall komma att innebära att USA inom något år kommer att agera unilateralt (ev. med stöd av England) i en attack mot Irak. USA kommer i så fall troligtvis, att agera på alla platser globalt, där den amerikanska administrationen upplever att det kan finnas potential för ett fysiskt hot mot USA. Detta agerande vidtar USA oavsett vilka internationella följder som kan komma av detta. En sådan utveckling skulle i så fall innebära en nordvästlig pil i Nachts analysmodell. Från dagens "Bushism" vidare mot strategin "Isolationistisk Primacy". I Maddox modell kommer pilen i detta fall att peka i sydvästlig riktning.

Det andra alternativet innebär att vi får se ett USA som drar sig tillbaka till den strategi som präglade perioden innan 11 september. Detta innebär i så fall en sydostlig pil i analysmodellerna. Perioden före 11 september präglades av en riktning mot en strategi av Selectiv Engagement-konstruktion. Strategin bygger på maktbalansen mellan USA och framförallt Europa och Östasien. Allianser är viktiga för stabilitet och jämvikt i det internationella systemet. Under en sådan strategi kan vi förvänta oss att USA prioriterar en fortsatt utveckling av NATO.

Det tredje alternativet är att Bushadministrationen vänder tillbaks mot ett mer multilateralt förhållningssätt i alternativet "International Primacy". Detta innebär i så fall en nordöstlig pil i analysmodellerna. Från dagens "Bushism" mot något som mer påminner om Clintons "Engagement and Enlargementpolitik". Olika företrädare inom administrationen som tidigare förespråkade divergerande uppfattningar, måste i en sådan strategi komma varandra närmare i någon form av en kompromisspolitik mellan "duvor och hökar". Betydelsen av de internationella organisationerna såsom FN och OSCE kommer i denna strategi erhålla en nyrenässans, då USA ser dessa som viktiga för att bygga konsensus och legitimitet i kampen mot terrorismen.

Administrationen lyfter allt oftare fram betydelsen av partners och allierade. Samarbetet med NATO, EU, Ryssland mfl, är vitalt för USA idag och kommer i denna strategi att vara än mer vitalt. USA är den enda supermakten, men behöver trots detta stöd för sin politik från allierade i olika former. Detta gäller inte minst avseende kampen mot den internationella terrorismen. Att Bush-administrationen kommer att utnyttja sig av sin ekonomiska och militära överlägsenhet i en större omfattning än vad Clintonadministrationen gjorde, ser jag som troligt. Men USA kommer att nyttja sin supermaktsposition på ett mjukare och klokare sätt än vad USA visat under "Bushismen". Detta förändrade beteende har sin grund i att Bush-administrationen kommer att sträva efter att uppfattas mer som en "global coach" än som en "globocop". Detta har i sin tur positiva effekter på den amerikanska säkerheten, då risken för hämndaktioner mot USA minskar i en sådan strategi.

6.3 Jämförelse av modellerna

Modellerna är i sin utformning geniala i sin enkelhet. Modellerna skiljer sig inte nämnvärt åt, då det i X och Y-axeln är ytterligheter i utrikes och säkerhetspolitik som skall mätas. Parametrarna skiljer sig något åt, men bägge modellerna fungerar för att beskriva förändringar och utvecklingsalternativ för amerikansk storstrategi. De strategier som jag redogjort för i denna uppsats, går att inplacera i de olika modellerna och därigenom kan jag redogöra för en förändring. Lämpligheten i modellerna för att beskriva amerikansk storstrategi efter 11 september kan diskuteras, då en strategi kan innehålla delar av andra strategier i sig. Detta fenomen har förmodligen existerat före 11 september, men bägge modellerna är svåra att använda om jag ska beskriva "Bushismen", som är en "spretig" strategi.

6.4 Slutsats

Jag konstaterar att det har skett en förändring avseende amerikansk storstrategi som ett resultat av terrorattackerna mot USA den 11 september 2001. President Bush har sedan han tillträdde i januari 2001 ”sladdat” betänkligt i utformningen av sin strategi. Detta kan omvärlden kanske ha en viss förståelse för, då den amerikanske presidenten haft ett besvärligt första år på jobbet. USA har i dag en strategi som skiljer sig från den som Clinton lämnade. Dagens strategi har en högre grad av hårdhet i både talad och genomförd politik. Detta faktum har sin orsak i att USA för första gången sedan kalla kriget upplever ett reellt fysiskt hot, och gör allt i sin makt för att undanröja detta hot.

USA står idag inför helt olika vägval för att forma sin utrikes och säkerhetspolitik. Dagens ”Bushism” är enligt mitt sätt att se det endast en ”hållplats” på väg mot någonting annat. De tre utvecklingsalternativen är alla troliga. Det som till slut kommer att fälla avgörandet för vilket alternativ som blir gällande över tiden, är hur omvärldsutvecklingen sker.

Det troligaste vägvalet för amerikansk utrikes och säkerhetspolitik är enligt de resultat jag redovisat en fortsatt inriktning mot en relativt hård utrikes och säkerhetspolitik. Det skulle i så fall innebära en nordvästlig pil enligt Nachts modell. Denna inriktning anser jag vara trolig i det korta tidsperspektivet ett till två år. Jag anser detta troligt mot bakgrund av att Bush-administrationen investerat så oerhört mycket politisk trovärdighet och prestige vad avser den fortsatta kampen mot terrorismen i form av en fas två-operation mot Irak. Dessutom är det övergripande målet för Bush-administrationen fortfarande att skapa ett tryggt USA mot externa hot, oavsett vilka konsekvenser detta får för den övriga politiken. Att tillfredsställa dessa två parametrar utan att avvika från den nu inslagna hårda vägen ser jag som oerhört svårt. Detta innebär att vi fortfarande en tid kommer att se en amerikanska utrikes och säkerhetspolitik som har drag av Isolationistisk Primacy över sig.

Min undersökning visar samtidigt på att den amerikanska administrationen ständigt framhäver betydelsen av allierade, vänner, fungerande världssamfund och säkerhetsorganisationer. Detta multilaterala och internationalistiska förhållningssätt är enligt min uppfattning den utrikes och säkerhetspolitik den amerikanska administrationen vill närma sig på sikt. Det fungerar för tillfället inte då Bush-administrationen med olika typer av uttalande och ageranden tillfälligt bundit upp sig mot en hårdare form av utrikes och säkerhetspolitik. Då kampen mot terrorismen har stabiliserats och USA har vidtagit ytterligare åtgärder för att trygga upp den egna kontinenten och dess befolkning, bedömer jag att vi kommer att få se en U.S. Grand Strategy, inriktad mot "International Primacy". Detta är på några års sikt den enda "nyktra" utvecklingen USA kan välja, då USA inser att detta är det bästa vägen för att uppnå en ökad säkerhet för USA över tiden. USA behöver trots sin ekonomiska och militära överlägsenhet, sina allierade och partners för att kunna besegra terrorismen och för att optimera sin egen säkerhet. Den politiska kraft och legitimitet som utgår från FN och andra organisationer, kan inte ens USA mäta sig med, och USA inser därför nyttan med dessa multilaterala organisationer. Ett eventuellt framtida agerande mot "skurkstater" eller andra aktörer, som sanktioneras eller leds av världssamfundet innebär också att risken för hämndaktioner mot USA borde nedgå, vilket i förlängningen innebär en ökad säkerhet för USA.

Detta innebär att jag bedömer det som troligt att vi inom ett par år kommer att se en strategi enligt en nordöstlig pil i analysmodellerna. Att vi inte kommer att få se en sådan utveckling tidigare än om ett par år, är att USA i dagens osäkra läge inte vill se sin handlingsfrihet beskuren. En inriktning mot International Primacy inom ett par år förutsätter att inget omvälvande händer i vår omvärld, som t.e.x. att ett storkrig bryter ut i Mellersta Östern.

Jag kan konstatera att dagens analysmodeller är tillämpliga för att beskriva utvecklingen av amerikansk storstrategi, även efter 11 september. Även om dagens modeller fortfarande fungerar, kan jag även konstatera att det finns ett behov av att utveckla nya modeller, som bättre speglar och förklarar den komplexa värld utrikes och säkerhetspolitik utgör.

7. Diskussion

7.1 Utvecklingen och det troligaste vägvalet

Att ändra kurs och innehåll i den amerikanska storstrategin tar lång tid. President Bush har trots detta lyckats att under en relativt kort period svänga om den amerikanska storstrategin. Självklart har terrorattackerna mot USA den 11 september skyndat på förloppet, men det har ändå gått förvånansvärt fort. Den utveckling som skedde under Bushadministrationen fram till 11 september innebar att kursen syntes inställd på en strategi av ”Selectiv Engagement-karaktär” med isolationistiska inslag. Om 11 september inte hade inträffat hade kanske Bushadministrationen fortfarande haft den kursen. Idag ser vi en amerikansk politik som är hårdare än vad den varit på många år, men när politiken återigen normaliseras kan detta innebära att vi får se en amerikansk politik som har kursen inställd mot ”Internationel Primacy”. Detta skulle i så kunna komma att innebära att terrorangreppen den 11 september bidragit till att världen får en supermakt som på ett moget och ansvarsfullt sätt axlar den ledarroll som den enda återstående supermakten förväntas ta. Om det sker en sådan utveckling, var detta knappast vad Bin Laden hade i åtanke då terrorangreppen mot USA planerades.

Bush sade under sin presidentvalskampanj att Israel-Palestinakonflikten var oviktig för USA:s intressen. Verkligheten har visat att inget kunde vara mer felaktigt! Utvecklingen av krisen mellan Israeler och Palestinier kan på ett avgörande sätt komma att påverka vilken storstrategi USA väljer, likväl som att konflikten kan komma att påverka utformningen av framtida strategier. President Bush har försökt att klara av cirkusnumret som går ut på att stå på två hästar samtidigt. Att samtidigt stå på det israeliska stoet och det arabiska fullblodet för att därigenom gå både araber och israeler till mötes, har inte fungerat. USA har fram till våren 2002 klart stött Israel, då USA ansett att Israel haft rätt till självförsvar mot terrorister i form av självmordsbombare. Under denna period har USA krävt att den Palestinska presidenten Yasser

Arafat agerar kraftfullt för att få stopp på dessa självmordsbombare. Under våren har dock den israeliska motoffensiven varit av en sådan karaktär att även USA skrivit på flera av säkerhetsrådets resolutioner, som innebär att israelerna skall backa tillbaka och begränsa våldet.

Genom att sända utrikesminister Powell till Jerusalem i mitten av april månad 2002, för att försöka medla fred, riskerar Bush att tappa i förtroende om detta misslyckas. De primära rapporterna från dessa möten visar att parterna står lika långt ifrån varandra som tidigare och att våldet i regionen dessutom eskalerat under Powells medlarresa. Bush överger även med detta agerande sin tidigare ståndpunkt att inte föra en dialog med Palestiniernas president Yasser Arafat. Arafat har sedan Israel ”låste in” honom i sitt högkvarter utvecklats till en hjälte i arabvärlden. Samtidigt ökar trycket från den amerikanska hemmaplanen att USA måste agera kraftfullt för att få slut på våldet mellan Palestinier och Israeler. President Bush har även efter Powells medlarresa fått ta emot kritik från delar av kongressen att USA agerat för pro-israeliskt, och att USA därför förlorat i förtroende som en opartisk medlare. Samtidigt finns det starka pro-judiska lobbyorganisationer som försöker utnyttja sitt inflytande för att få USA att öka stödet för Israel. Arabstaterna kräver samtidigt att USA agerar mot Israel, då de USA-vänliga arabstaterna har radikala USA-fientliga grupperingar att hantera i sina egna länder. Oron i Mellersta Östern har medfört att bensinpriserna stigit med 25 procent under mars månad 2002, samtidigt som opinionssiffrorna för hur Bush hanterar Mellersta Österkrisen gått ned från 82 till 69 procent. Utvecklingen av konflikten i Mellersta Östern har inneburit att fokus på Irak har minskat. Innan USA kan agera mot Irak måste situationen i Mellersta Östern stabiliseras. Om inte USA bidrar till detta på ett klokt sätt, riskerar USA att inga arabiska eller europeiska partners är intresserade att hjälpa USA i en kommande fas två mot Irak.

7.2 Är analysmodellerna tillämpliga?

Analysmodellerna är tillämpliga i allt väsentligt fortfarande, då de i sin utformning är tidlösa och geniala i sin enkelhet. Dock anser jag att de blir väl trubbiga och svåra att använda om jag vill förklara på en strategi som "Bushismen" vilken är "spretig" i sin utformning. Om USA har en multilateral approach mot NATO, EU och Ryssland, samtidigt som USA har en interventionistisk approach i Asien och Afrika blir strategin svår att placera in i modellerna. Detta kanske inte är något problem om "Bushismen" går att inordna under en övergripande, mer tydlig strategi. Men problemet kvarstår då jag vill beskriva nyanser eller var i modellerna en ev. kursändring förhåller sig i relation till de mer klassiska strategierna. Eller är det kanske så att USA är på väg mot att ha flera storstrategier samtidigt, eller innebär det att modellerna inte kan nyttjas fullt ut i en alltmer komplex värld?

7.3 En ny analysmodell

Behövs det en ny analysmodell, och hur skall den i så fall utformas blir följdfrågan efter resonemanget i punkten 7.2? Jag anser inte att det behövs någon helt ny modell, då de fortfarande fyller sitt syfte, nämligen att förklara var de stora strategierna står i förhållande till varandra och skillnader dem emellan. Dock anser jag att ett komplement till dessa modeller vore eftersträvansvärt, för att på ett mer precist sätt förklara nyansskillnader, otydliga strategier, eller vart en strategi under rörelse är i förhållande till de mer klassiska strategierna.

Jag har inte för avsikt att inom ramen för denna uppsats att komma med mer än några tankar och funderingar kring en sådan modell. Innan någon i så fall formar en ny modell måste denne i så fall fundera över huruvida det är möjligt att i grunden föra en realistisk politik som bygger på ett internationalistiskt förhållningssätt, men där staten emellanåt agerar unilateralt under

världssamfundets ogillande blickar? Att skapa en modell som täcker in alla möjliga alternativ låter sig inte göras enligt mitt förmenade. Men att utveckla de använda tvådimensionella modellerna till tredimensionella borde vara möjligt. Modellerna skulle i så fall kompletteras med t.ex parametrarna.:

”Graden av utnyttjade maktmedel” – På vilket sätt och i vilken omfattning utnyttjas maktmedel i den egna statens utrikespolitik.

”Hänsyn” – I vilken grad i sin utrikespolitik staten tar hänsyn till övriga aktörer som t.e.x. FN, OSCE, NATO, EU och Ryssland.

Dessutom bör den som inplacerar strategierna i en sådan modell först bestämt sig för ett realistiskt eller idealistiskt förhållningssätt

8. Utblick

Ett ämne som inte berörts i denna uppsats, är hur de långsiktiga investeringar som USA genomför inom den amerikanska försvarsmakten avseende RMA-teknologin, och hur detta kan komma att påverka utformningen av amerikansk storstrategi i framtiden. Dessa investeringar kommer med stor sannolikhet även vara styrande för kommande presidentadministrationer för hur dessa skall forma sin storstrategi. En fördjupning inom detta område skulle på ett bra sätt komplettera och utveckla det resultat som jag kommit fram till i denna uppsats.

9. Käll- och litteraturförteckning

Aggestam, Englebrect, Wagnsson, Winnerstig: *Europeisk säkerhetspolitik*,
(Studentlitteratur, Lund 2000)

Huldt, Rudberg, Davidson: *Strategic Yearbook 2002: The Transatlantic Link*
(The Swedish National Defence College. Stockholm 2001)

Kissinger Henry: *Does America Need a Foreign Policy? Toward a Diplomacy
for the 21st Century* (New York, Simon& Schuster 2001)

Lieber Robert J: *Eagle Adrift: American Foreign Policy at the End of the
Century*, (Longman New York 1997)

Maddox Lars: *US Grand Strategy Alternatives: After the Cold
War*, (Stockholm, Försvarshögskolan, 1999).

Pillar, Paul R: *Terrorism and U.S Foreign Policy* (Washington, Brookings
Institution Press 2001)

Sobel Richard: *The Impact Of Public Opinion on U.S Foreign Policy Since
Vietnam* (New York Oxford University Press 2001)

B: Artiklar och tidskrifter

Clinton William J: *A National Security Strategy for a New Century*, The White
House, (December, 1999)

Goldmann Kjell: "The line in Water; International and Domestic Politics".
Cooperation and Conflict, XXIV, 1989.

Nacht, Alexander, "U.S. Foreign Policy Strategies," *Washington Quarterly* 18,
no. 3 (summer 1995)

Posen, Barry R, The Struggle against Terrorism, *International Security* Volyme
26 Number 3, Winter 2001/02 (MIT Press, Cambridge, MA 02142)

Posen, Barry R. and Andrew L. Ross, Competing Visions for U.S. Grand
Strategy, *International Security*, Vol 21, No.3 Winter 1996/97 (MIT Press,
Cambridge, MA 02138)

Posen, Barry R, and Andrew L Ross, Competing U.S Grand Strategies, in Lieber, Robert J., *Eagle Adrift: American Foreign Policy at the End of the Century* (New York: Longman 1997)

Walt, Stephen M, Beyond bin Laden, *International Security* Volyme 26 Number 3, Winter 2001/02 (MIT Press, Cambridge, MA 02142)
Christian Science Monitor 13 Mars, 2002.

C: Källor på Internet

<http://www.afp.com/english/home/>

“US soldiers to the Philippenes” Februari 18, 2002

<http://www.afp.com/english/usatwar/020218/home> [2002-02-18]

”European military weakness spurring US unilaterism says NATO chief”
Februari 13, 2002

<http://www.afp.com/english/robinson/020213/home/print> [2002-02-16]

<http://www.boston.globe.com>

<http://www.boston.com/globe/HUSS/2002/03/18print> [2002-04-04]

<http://www.defenselink.mil/news>

Jim Garamone, : “Anaconda Over, but Operations Continue in Afghanistan”
March 18, 2002

http://www.defenselink.mil/news/Mar2002/n03182002_200203185.html
[2002-03-20]

”President announces details of wartime defence budget” Februari 4, 2002

www.defencelink.mil/speeches/2002/s2002004 [2002-03-12]

<http://news.ft.com/home/rw/>

<http://news.ft.com/home/tenet/rw/> 19 Mars 2002 [2002-03-25]

”US-Russian nuclear weapons deal may be ready by May.” March 14, 2002.

<http://news.ft.com/home/nucleardeal/rw/> [2002-03-20]

www.guardian.co.uk

Thomas Friedman: ”America will be the chef and its NATO allies the busboys who stay to clean up the mess” February 6, 2002

www.guardian.co.uk/usnato/020206/html [2002-02-14]

www.guardian.co.uk/europe/politics/020207/html [2002-02-14]

www.guardian.co.uk/solana/0,8574,743944,00.html [2002-02-12]

<http://www.gazeta.ru/>

<http://www.gazeta.ru/politics/ivanov/2002/02/14/BEF=print> 15 Feb 2002
[2002-03-16]

<http://www.nato.int/>

Lord Robinson "The Transatlantic Link" 21 Januari, 2002.

<http://www.nato.int/docu/speech/2002/s020121a.htm> [2002-01-28]

<http://www.nytimes.com/>

Borosage Robert L.: "Rumsfeld's Surrender" February 7; 2002

www.nytimes.com/2002/02/07/defence/19TYRE.html? [2002-02-13]

Daley Suzanne: "Many in Europe Voice Worry U.S Will Not Consult Them"
Januari 31 2002.

www.nytimes.com/2002/02/01/international/europe/16.html? [2002-02-21]

Daley Suzanne: "French Minister Calls U.S. Policy "Simplistic" Februari 7,
2002

www.nytimes.com/2002/02/07/international/europe/16/VEDR.ht [2002-02-10]

Erlanger Steven: "Russian Aide Warns U.S. Not to Extend War to Iraq"
Februari 4, 2002

www.nytimes.com/2002/02/04/international/russia/18IVAN.html [2002-02-09]

Filkins Dexter: "Afghan Battle Declared Over and Successful" Marsch 19,
2002-03-20

www.nytimes.com/2002/03/19/international/asia/19AFGH.html [2002-03-21]

Gordon Michal R. "Cheney, in a Shift, Says He Is Willing to Talk to Arafat"
Mars 20, 2002

www.nytimes.com/2002/03/20/international/middleeast/20MIDE.html?todayshadlines [2002-03-25]

Shanker Thom: "White House Says the US Is Not a Loner, Just Choosy," July
31, 2001.

www.nytimes.com/2001/07/31/international/haass/21/CHEG.ht [2002-02-20]

"West offers Putin support as criticism grows in Moscow" Januari 25, 2002

www.nytimes.com/2002/01/25/international/russia/15/PUTI.htm [2002-02-10]

<http://www.usembassy.it/>

"Bush Sees NATO as cornerstone of Global Anti-Terror Coalition" October 10, 2001 http://www.usembassy.it/file2001_10/alia/a1101104.ht [2002-01-13]

Jones Elizabeth Assistant Secretary, Bureau of European and Euroasian Affairs
U.S Department of State: *"U.S and Europe: The Bush Administration and Transatlantic Relations"* March 13, 2002.

http://www.usembassy.it/file2002_03/alia/a020313.htm [2002-03-15]

"Powell Press Conference in Brussels at NATO Headquarters" December 6, 2001. http://www.usembassy.it/file2001_12/alia/a011206.htm [2002-01-14]

Schnabel Rockwell: *"U.S Ambassador to EU on terrorism, Trans-Atlantic Cooperation"* December 13, 2001.

<http://www.usembassy.it/policy/topics/useu/archive.htm> [2002-01-18]

Solana Javier mfl *"Joint U.S.-EU Statement on Combating Terrorism"*
September 20, 2001.

http://www.usembassy.it/file2001_09/alia/a1092014.htm [2002-02-28]

"Powell Sees Relationship With Russia, China Moving Forward" Februari 13, 2002 http://www.usembassy.it/file2002_02/alia/a2021305.htm [2002-02-20]

Rice, Condoleezza *"Remarks at the National Press Club Newsmaker Luncheon,"* July 12, 2001 www.usembassy.it/file2001_07/alia/a1071303.html
[2002-02-18]

"The U.S and NATO"

<http://www.usembassy.it/policy/topics/nato/archive-1.htm> [2002-03-16]

"The U.S and Russia"

<http://www.usembassy.it/policy/topics/russia/archive-1.htm> [2002-03-16]

<http://www.usinfo.state.gov>

"Bush-Putin Joint Statement on New U.S-Russian Relationship" November 13, 2001. <http://usinfo.state.gov/regional/eur/russia/relationship.htm> [2002-02-06]

<http://www.washingtonpost.com/>

Allen Mike: "*Bush repeats "Axis of Evil" Remark in Visit to Midwest*" March 19, 2002 [//www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A47239-2002Mar18](http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A47239-2002Mar18) [2002-03-20]

Allen Mike: "*Inaction Is Not an Option*" March 12, 2002.

www.washingtonpost.com/ac2/pw-dyn/A65333-Mar12?=&printer [2002-03-15]

Andersson John Ward: "*Angry Denials From the "Axis"*" Januari 31, 2002

www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A65888-Jan31?=&printer? [2002-02-20]

Clark, Wesley K: "*Neglected Allies*" Februari 1, 2002

www.washingtonpost.com/clark/wp-dyn/A54335-Feb01/printer [2002-02-05]

De Young, Karen: "*Bush Lays Down a Marker for 3 "Evil States"*" Januari 30, 2002 <http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A59025-2002Jan30> [2002-02-20]

Loeb Vernon: "*Defence Budget Get a Friendly Reception*" Februari 6, 2002

www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A46333-Feb06?=&printer [2002-03-11]

Milbank, Dana: "*Bush Seeks \$27.1 Billion More for Military, Security, Relief Efforts*" March 22, 2002

www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A48555-Mar22?=&printer [2002-03-23]

Milbank, Dana "*U.S. Will Take Action Against Iraq, Bush Says*" March 14, 2002. www.washingtonpost.com/ab/wp-dyn/A8756-Mar14 [2002-03-29]

Pincus, Walter: "*U.S-Russia Nuclear Talks Seek Pacts for Bush Trip*". Januari 17, 2002. www.washingtonpost.com/ad4/wp-dyn/A4555-Jan17 [2002-02-03]

Sanger, David E.: "*Bush Aides Say Tough Tone Put Foes on Notice*" Januari 30, 2002 <http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A57555-2002Jan30> [2002-02-20]

Schweid, Barry: "*Powell meets Russian Prime Minister*" Januari 31, 2002.

www.washingtonpost.com/ad4/wp-dyn/A5866-Jan31 [2002-02-04]

Shales, Tom: "*A few Rounds Of Applause for George W. Bush*" Januari 30,

2002 <http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A5899-Jan30> [2002-02-20]

Sipress, Alan: "*Powell Wary of Iraq Move*" December 21, 2001

<http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A9604-2001Dec20> [2002-01-19]

"*The Case Against Attacking Iraq*" Jan 28, 2002

<http://www.washingtonpost.com/ad3/wp-dyn/A75599-Jan28> [2002-02-13]

"*SpecialReport: America At War: Bin Laden's World*", Februari 27, 2002.

<http://www.washingtonpost.com/wp-srv/world/binladen/front.ht> [2002-04-10]

Woodward, Bob and Balz, Dan, "*At Camp David, Advise and Dissent*"

Januari 31, 2002

<http://www.washingtonpost.com/wpdyn/politics/news/postseries> [2002-03-15]

"*US Mission Concerned About NATO Support*" Februari 4, 2002.

www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A7564-Feb04?=&printer [2002-02-14]

<http://www.whitehouse.gov/>

"*Press Briefing by Ari Fleicher*" March 28, 2001

<http://www.whitehouse.gov/news/briefings/20010328.html#KyotoTreaty>

[2002-03-14]

"*Remarks by the President on National Missile Defence*" December 13, 2001

www.whitehouse.gov/news/releases/2001/12/20011213-03.html [2002-01-16]

"*100day report December 2001*"

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/12/print/100day> [2002-01-17]

"*Statement by the President on American Plane and Crew in China*" April 02

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/04/20010402-2>. [2002-04-02]

"*The President's State of the Union Address*" Januari 29, 2002.

<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>

[2002-02-02]

D: Övrigt

Crane Conrad C. Strategic Studies Institute Conference Report December 2000:*Alternative National Military Strategies For The United States* (Strategic Studies Institute, U.S Army War College, Carlisle, PA. 2000)

Hall Lars: *Amerikansk utrikes och säkerhetspolitik kopplad till EU:s militära krishanteringsförmåga*. (Försvvarshögskolan, Enskild uppsats: 2001-05-10, 19100:)

Holm Anders: *USA och den europeiska krishanteringsförmågan* (Försvvarshögskolan, Enskild uppsats: 2000-05-02, 19 100:6035)

FHS/ISS
ChP 00-02
Mj Peter Morström

ENSKILD UPPSATS

19100:2035
2002-06-07
Sidan 84 av 84

The White House. Office of the Press Secretary: *A National Security Strategy
For A New Century* (The White House December 1999)

Terrorism och al- Qaida

Att försöka definiera ordet terrorism är komplicerat, och jag avser inte att göra det i denna uppsats. Det är komplicerat eftersom terrorism tolkas väldigt olika i olika delar av världen. Uppfattningen om vad terrorism är för något skiljer sig säkert från "amerikanen på gatan", jämfört med uppfattningen hos många européer, eller hos människor som lever i Sydamerika. I USA är terrorism ett relativt nytt påfund, jämfört med många europeiska länder som har levt med terrorism under en lång tid. Under 1970-talet var Röda armébrigaderna och Baader-Mainhofligan väldigt aktiva i dåvarande Väst-Tyskland. I dag har EU-ordförandelandet Spanien terroristorganisationen ETA som är aktiva. Terroristattacker har även förekommit i såväl Italien som Frankrike under efterkrigstiden. Ryssland anser att kriget i Tjetjenien bedrivs mot terrorister, och Israel ser PLO som en terroristorganisation. Att utifrån detta försöka definiera terrorism på ett sätt som hela världen kan ställa sig bakom låter sig inte så enkelt göras.

Den globala kampen mot terrorismen är inte enbart riktad mot organisationen al-Qaida¹, utan skall ses som en kamp mot terrorismen i allmänna termer.

Då terroristorganisationen al- Qaida anses ligga bakom 11 septemberattackerna, är det på sin plats att kort beskriva organisationen.

Organisation: Osama Bin Laden är den Saudiarabiskt födde ledaren som leder terroristnätverket al- Qaida. Han omger sig med en liten cirkel av pålitliga chefer av främst Saudisk och Egyptisk härkomst, som i sin tur leder ett komplicerat världsomspännande nätverk.

Bin Ladens ideologiska chefsföreträdare sägs vara Ayman Zawahiri som leder Egyptens Islamistiska Jihad. Han bedöms också vara ansvarig för ett flertal terroristaktioner. Bin Ladens militära chefsplanerare sägs vara Mohammed Atef. Atef är även ansvarig för Bin Ladens personliga säkerhet. Under dessa finns ett antal

¹ Avsnittet om al- Qaida bygger på författarens egen översättning av material tagit från "SpecialReport: America At War.; Bin Laden's World", februari 27, 2002. Artikelserien i sin helhet finns tillgänglig på: <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/world/binladen/front.html> [2002-04-10]

”fältchefer”, där Shaykh Salid är den som misstänks ansvarig för genomförandet av 11 september-attackerna. De fotsoldater som i realiteten utför attackerna är ofta dissidenter av Saudiskt eller Egyptiskt ursprung.

Personellt Stöd: Al Qaida-nätverket bedöms innehålla allt ifrån några hundra till flera tusen medlemmar. De rekryteras ur en pool från mer än 50 000 Afghanska krigsveteraner och andra medlemmar i radikala muslimska grupper. Man tror att det finns celler ur organisationen i mer än 35 länder, inklusive USA. Bin Laden erhåller även stöd från muslimer som ogillar USA:s påverkan på arabiska regeringar, som känner att deras sätt att leva hotas av influenser från väst, och som ogillar Israels behandling av det Palestinska folket.

Celler: Al Qaida är organiserad enligt principerna hemlighet och säkerhet. Cellerna är vanligtvis små. Medlemmar i en cell känner inte nödvändigtvis till medlemmar i andra celler. Cellerna kan vara inaktiva i flera år, och kan då vara engagerade i fredliga islamistiska aktiviteter. Vid terroristaktioner är cellerna delade i planerings respektive genomförandeavdelningar.

Ekonomiskt stöd: Bin Laden sägs ha ärvt cirka 300 miljoner dollar från sin fars byggnadsföretag. Han bedöms även ha stora affärsintressen i byggnadsbranschen, växlingsmarknaden och transportmarknaden. En svåger och andra Saudiska affärsmän ger även ekonomiskt stöd.

Målsättning: Sedan tidigt 1990-tal har Bin Laden försökt att rensa ut de influenser som han anser håller på och förstör den islamistiska världen. Dessa influenser anser han inkludera den amerikanska kulturen, amerikanska militära baser, staten Israel och de arabiska regeringar som tolererar dessa. Han liknar amerikaner och israeler vid de europeiska erövrarna som tog kontrollen av Jerusalem från muslimerna år 1099. Samma erövrare som drevs ut av de arabiska arméerna år 1187. År 1998 gjorde Bin Laden klart att det var ett uttalat medel att döda amerikaner för att uppnå sitt mål.

Terrorattacker som al- Qaida anses ligga bakom:

26 februari, 1993: World Trade Centers parkeringsgarage sprängs och sex människor dödas. Den dömda organisatören av dådet, hade spenderat tid hos Bin Laden, och bott i hans gästhus i Pakistan enligt utredarna.

25 juni, 1996: En amerikansk militärförläggning i Saudiarabien sprängs, vilket leder till att 19 människor dödas och ytterligare 372 skadas. De officiella myndigheterna i USA misstänkte att Bin Laden låg bakom detta, men kunde inte leda det i bevis, då den Saudiska polismyndigheten vägrade att samarbeta.

7 augusti, 1998: USA:s ambassader i Kenya och Tanzania sprängs vilket leder till att 224 människor dödas, samtidigt som mer än 5000 skadas. En av de gripna erkänner att han varit med i en grupp som var rekryterad av Bin Laden.

12 oktober, 2000: Självmoordsbombare attackerar det amerikanska fartyget USS Cole som är baserat i Yemen. 17 sjömän dödas och ytterligare 39 skadas. En Kuwaitiskt nyhetstidning erhåller senare en video, som är inspelad i Bin Ladens träningsläger, där de skryter om attacken.

Nedan följer ett antal citat som kan ses som en vägledning för hur Bin Laden och al-Qaida ser på aktuella frågor.

Om sina metoder:

"You cannot defeat the heretic with this book alone," bin Laden has said, referring to the Koran. "You have to show them the fist." (Quoted in The Washington Post, Sept. 18, 2001.)

Om amerikaner:

"The ruling to kill the Americans and their allies -- civilians and military -- is an individual duty for every Muslim who can do it in any country in which it is possible to do it, in order to liberate the al-Aqsa Mosque and the holy mosque [Mecca] from their grip, and in order for their armies to move out of all the lands of Islam, defeated and unable to threaten any Muslim." (From "Jihad Against Jews and Crusaders," 23 February 1998)

Om det Palestinska folket:

"We give you the good news that the forces of Islam are coming and the forces of Yemen will continue in the name of God." (From a training video that circulated in the Middle East after the bombing of the USS Cole in October 2000.)

Om massförstörelsevapen:

"If I seek to acquire such weapons, this is a religious duty," he said. "How we use them is up to us." (Quoted by a Pakistani news agency in 1998.)

Om 11 september

"...we calculated in advance the number of casualties from the enemy, who would be killed based on the position of the tower. We calculated that the floors that would be hit would be three or four floors. I was the most optimistic of them all..due to my experience in this field, I was thinking that the fire from the gas in the plan would melt the iron structure of the building and collapse the area where the plane hit and all floors above it only. This is all that we had hoped for."

Abstract

This essay aims to highlight possible developments for US Grand Strategy, as a result of the terror events occurring September 11 2001. To reach this aim I am going to present how US Grand Strategy has developed since September 11, and I also going to present the strategy existing today. The aim is also to see if traditional analytic-models still are working to demonstrate alternative US Grand Strategies.

The empirical materials that are used in this essay are mostly speeches and documents from people, who are representing the official US foreign and security-policy.

For the analytic part in the essay, I have used two different analytic-models to describe changes in US Grand Strategy. The first one is a model that Alexander Nacht has developed, and that one is described in the summer edition 1995 of Washington Quarterly. The second model is the one by Lars Maddox, which are described in "US Grand strategy Alternatives – After the Cold War".

I can establish the fact that US grand Strategy has changed since the attacks against US occurred September 11. The strategy today is more firm and unilateral in its character, compared to the strategy dominated the period before September 11, and also if we compares it with the Clinton-administration strategy.

I establish the fact that there is more than one possible way for US grand Strategy to develop. The development is very depended of how the scenario in the rest of the world is developing, and especially how the crisis in the Middle East is going to develop. The most likely as I see it is that US are going to draw nearer to a more multilateral approach than the approach existing today. Multilateral organizations, coalition-partners and allies are the best and most long-term solution to increase safety for US.

I also notice that the existing analytic-models still are function to describe alternative choices for US Grand strategies. But there is a need to develop those models, so they better mirror and describe the complex world, which foreign and security-policy is composed of.

Keywords: Grand Strategy, CESDP, and Bush